

Gizemli ve Büyülü Bir Filipin Adasının Turizm Portresi: Siquijor¹

Tourism Portrait of a Mysterious and Magical Philippines Island: Siquijor

Emin ATASOY

Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
eatasoy@uludag.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1473-7420>

Makale Başvuru Tarihi: 30.05.2024

Makale Kabul Tarihi: 25.10.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Gizem ÖZGÜREL

Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye UBF,
Turizm İşletmeciliği Bölümü, gizem.ozgurel@balikesir.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1161-3721>

Furkan İNAN

Uzman, Balıkesir Üniversitesi, SBE, Coğrafya A.B.D.,
furkan.inan@baun.
<https://orcid.org/0000-0002-9946-5216>

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Siquijor Adası,
Filipinler Cumhuriyeti,
Turizm,
Filipin Takamadalari,

Bu çalışmada Filipinler Cumhuriyeti'nde ve Merkezi Visayas adalar grubunda yer alan Siquijor adasının başlıca coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli irdelenmiştir. "Ateş Adası" olarak da bilinen Siquijor adası mistik, gizemli ve büyümlü bir Filipin adasıdır. Ada, küçük yüzölçümüne sahip olmasına rağmen ilginç doğal güzellikler ve zengin turizm çeşitliliği barındırır. Son çeyrek yüzyılda adayı ziyaret eden yabancı turist sayısı giderek arttığından dolayı Siquijor, Filipinler Cumhuriyeti'nin yükselen turizm yıldızı olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada Siquijor adasının coğrafi konumu, doğal ve beşeri coğrafi özellikleri açıklandığı gibi turizm çekicilikleri ve turizm kaynakları da kısaca ele alınmıştır. Adanın başlıca plajları, kentleri, şelaleleri, mağaraları, akarsuları, doğa koruma alanları, inanç merkezleri ve tarihsel-kültürel çekicilikleri irdelenerek adanın turizm potansiyeli resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında, Filipinlerin diğer adalarıyla karşılaştırıldığında Siquijor adasının en büyük turizm avantajları ve dezavantajları nelerdir sorularına yanıt aranmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

Siquijor Island,
Republic of Philippines,
Tourism,
Philippine Archipelago,

In this study, the main geographical features and tourism potential of Siquijor Island are examined. The Siquijor Island is in the Central Visayas Islands group of the Philippines. The island of Siquijor, also known as the "Fire Island", is a mystical, mysterious, and magical Philippine island. Although the island has a small surface area, it has captivating natural beauties and rich tourism variety. Due to the increasing number of foreign tourists visiting the island in the last quarter century, Siquijor can be defined as the rising tourism star of the Philippines. In this study, the geographical location, natural and human geographical features of the island of Siquijor are explained, as well as tourism attractions and tourism resources, are briefly discussed. The tourism potential of the island was tried to be illustrated by examining the main beaches, cities, waterfalls, caves, streams, natural protected areas, belief centers, and historical-cultural attractions of the island. In the conclusion of the study, the answer to the question of what are the biggest tourism advantages and disadvantages of the island of Siquijor compared to other islands of the Philippines has been sought.

Önerilen Alıntı (Suggested Citation): ATASOY, Emin, ÖZGÜREL, Gizem ve İNAN, Furkan (2024), "Gizemli ve Büyümlü Bir Filipin Adasının Turizm Portresi: Siquijor", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, S.7(2), ss.484-501, Doi: <https://doi.org/10.33712/mana.1493100>

1 Bu araştırma Emin Atasoy ve İsa Cürebal tarafından 2020 yılında Varna'da (Bulgaristan) gerçekleştirilen "International Scientific Conference «Global Challenges – Scientific Solutions»" etkinliğinde sunulan "Rising Tourism of Philippines: Siquijor Island" kongre bildirisinden esinlenerek kaleme alınmıştır. Ayrıca bu makale "2219-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı" kapsamında TÜBİTAK – BİDEB tarafından 2020 yılında kabul edilen ve Emin Atasoy tarafından yürütülen "Siyasi, İktisadi ve Beşeri Coğrafya Perspektifinden Filipinler Cumhuriyeti ve Türkiye-Filipinler Etkileşimi" başlıklı araştırma programının bilimsel çıktılarından biridir.

1. GİRİŞ

Siquijor tek bir adadan oluşan ve yönetsel birim olarak eyalet olarak tanımlanan bir coğrafi alan olarak ifade edilebilir. Mindanao adasının kuzeybatısında ve Bohol denizinin batısında yer alan Siquijor adası, Filipinlerin en ilginç en çok merak edilen turizm merkezlerinden biridir. Merkezi Visayas İdari Bölge sınırları içinde yer alan bu küçük ada, Bohol adasının güneybatısında, Camiguin adasının batısında, Negros adasının güneydoğusunda ve Cebu adasının güneyinde yer almaktadır.

Ateş Adası (*Isla Del Fuego*) olarak da bilinen Siquijor, mistik, gizemli ve büyümlü bir Filipin adasıdır. Şamanların, büyücülerin ve cadıların burada büyü iksirlerini pişirdikleri konuşulur. Bu nedenle de çoğu Filipinli bu batıl inançlardan dolayı buraya pek gelmez ve Siquijor adasında geceleme yapmaz. Yaşlı Filipinliler adanın kara büyüüne ve uğursuzluğuna inanmaya devam etseler de bu söylentilerden rahatsız olmayan yabancı turistler bu tropikal cenneti çoktan keşfetmişlerdir (Atasoy ve Cürebal, 2020).

İspanya döneminde Siquijor adasına “*Isla de Fuegos*” yani “*Ateş Adası*” adı verildi. Bunun nedeni, o sırada Visayas Bölgesi’ni keşfeden İspanyolların, uzaktan bakıldığında geceleri adanın parıldayan ışıklarla kaplı olduğunu fark etmeleriydi. Ama gerçekte, bunlar sadece molave ağaçlarını kaplayan ateş böcekleriydi. Siquijor adası, Cebu adasındaki en yakın noktaya 25 kilometre, Negros adasına sadece 19 kilometre, Bohol adasındaki en yakın noktaya 30 kilometre ve Mindanao adasındaki en yakın noktaya da 45 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Siquijor adasının Camiguin, Bohol, Negros, Cebu ve Mindanao adalarına yakın mesafede bulunması onun için hem kolay ulaşım bağlantıları hem de turizm açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. 103 000 kişilik nüfusa sahip olan adanın yüz ölçümü sadece 337 km² olup km²’ye 310 kişi düşmektedir (Atasoy ve Cürebal, 2020). Özetle, Siquijor eyaleti, Camiguin ve Batanes’den sonra hem nüfus hem de yüzölçümü bakımından Filipinler’in üçüncü en küçük eyaletidir. İdari yönetim açısından Siquijor adasında 6 ilçe yer almaktadır: Lazi, San Juan, Maria, Siquijor, Larena ve Enrique Villanueva. Bu altı ilçenin idari merkezleri aynı zamanda adanın en kalabalık nüfuslu kasabalarıdır (<http://www.nscb.gov.ph>). Bu küçük ada 6 kasaba barındırır da sınırları içinde hiçbir kentsel yerleşme yer almaz.

Siquijor adası ile Doğu Negros eyaletinin başkenti olan Dumagete kenti arasındaki tekne yolculuğu sadece bir saat sürmektedir. Bu nedenle yabancı turistler Negros, Bohol veya Cebu adasına geldikten sonra bu adayı da en az 2-3 günlüğüne ziyaret etmektedirler. Beyaz kumlu uzun plajlara sahip olan Siquijor’un toplam 102 kilometre uzunluğunda kıyı şeridi vardır. Neredeyse hiç küçük adaya sahip olmayan bu kıyı şeridi, hem sakin ve sessiz deniz tatili yapmak isteyenler için hem de sualtı dalışları sevenler için müthiş güzel olanaklar sunmaktadır. Alçak olan adanın kıyıları fazla girintili-çıkıntılı olmadıklarından dolayı, çok az sayıda körfez ve yarımada görülmektedir. Kireçtaşı falezleri, mangrov ormanları, uzun plajlar ve mercan resifler Siquijor kıyılarında en sık görülen doğal oluşumlardır. Adanın doğusunda yer alan “*Maria Körfezi*” ile güneyinde yer alan “*Lazi Körfezi*” Siquijor’un en büyük körfezleridir. Siquijor adasının en büyük yüzölçümüne sahip karasal kökenli doğa koruma alanları “*Bulakaw Forest Reservation*”, “*Bandilaan Nature Park*” ve “*Salagdoong Forest*”dır. Adanın kıyılarında çok sayıda deniz koruma alanı yer almaktadır. Bunlar arasında “*Tulapos Marine Sanctuary*”, “*Maite Marine Sanctuary*”, “*Bino-ongan Marine Sanctuary*”, “*Paliton Marine Sanctuary*” ve “*Tubod Marine Sanctuary*” en büyük yüzölçümüne sahip deniz kökenli doğa koruma alanlarıdır (<https://siquijorprovince.com/>).

Bu çalışmada Filipinler Cumhuriyeti’nde ve Merkezi Visayas adalar grubunda yer alan Siquijor adasının başlıca coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli irdelenmiştir. Çalışmasının yapılmasındaki öncelikli amaç, bu bölgeleri ziyaret edecek olan bilim uzmanlarına, öğrencilere, yatırımcılara, iş insanlarına, turistlere ve diğer sosyal gruplara detaylı bir rehber niteliğinde coğrafi ve turizm bilgileri sunmaktır. Çalışma kapsamında bölgenin coğrafi özellikleri, turizm merkezleri ve başlıca turizm çekicilikleri açıklanmıştır. Böylece bölgenin bir yandan demografik ve iktisadi özellikleri, diğer yandan da kültürel turistik mekânları ve doğal turizm çekicilikleri incelenmiştir.

2. SIQUIJOR EYALETİNİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

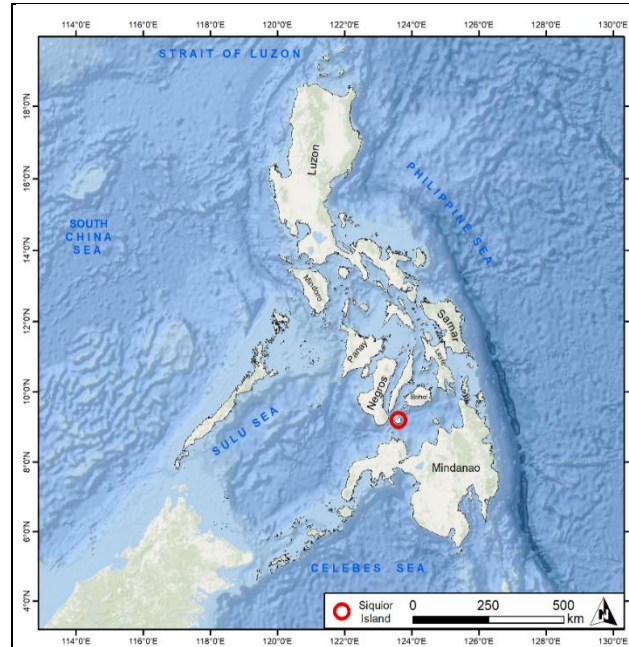
Hem Bohol denizinde hem de Visayas Adalar Grubu’nda yer alan Siquijor, bu adalar grubunun en güney adasıdır. Yüksek dağlara sahip olmayan adada dalgalı tepelik araziler, tropikal ormanlar, küçük ovalar ve kıyı düzlükleri en yaygın doğal unsurları oluşturmaktadırlar.

Tablo 1. Siquijor Eyaletinin Başlıca Özellikleri

Yer Aldığı Adalar Grubu: Visayas Adaları	Toplam Nüfus: 103 395 (2020 Yılı)
İdari Merkez: Siquijor	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: 310 people/km ²
Toplam alan: 337 km ²	En Büyük Kent: Siquijor
En Yüksek Nokta: Mount Bandilaan (628 m.)	En Uzun Akarsu: Senora River
Matematik Konumu: 9°06' ile 9°18' kuzey enlemleri 123° 28' ile 123° 42' doğu boylamları	En Büyük Yerleşmeler: Lazi, Maria, Enrique Villanueva, San Juan, Larena, Siquijor
Kapsadığı İlçe Sayısı: 6	Kapsadığı Barangay Sayısı: 134
Başlıca Deniz Koruma Alanları: “Tulapos Marine Sanctuary” “Maite Marine Sanctuary” “Tubod Marine Sanctuary” “Bino-ongan Marine Sanctuary” “Paliton Marine Sanctuary” “Caticugan Marine Sanctuary”	Başlıca Doğa Koruma Alanları: “Bandilaan Nature Park” “Bulakaw Forest Reservation” “Salagdoong Forest” “Liloan Forest Reserve” “Uela’s Three Mangrove Trees” “Old Enchanted Balete Tree”

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Adanın orta kesimlerinde yer alan ve 628 metre yüksekliğindeki Mount Bandilaan, Siquijor’un en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Kuzey-güney istikametinde akan ve Lazi körfezine sularını boşaltan Senora Irmağı adanın en uzun akarsuyudur. Maria, Sambulawan, Pao, Gabayan ve Tagibo ada sınırları içinde yer alan diğer önemli akarsulardır. Bu akarsuların tümü kısa boylu ve dar vadilere sahip ve tümü nehir ulaşımına müsait değildir. Adanın orta kesimlerinde yer alan “*Bandilaan Tabiat Parkı*” adanın en geniş koruma alanı olup, çok zengin bitki ve hayvan çeşitliliği barındırmaktadır. Genel olarak kıyı kesimlerinden adanın iç kesimlerine doğru gidildikçe bir yandan yerleşme ve nüfus yoğunluğu azalmakta, diğer yandan da engebeli ve ormanlı araziler artmaktadır. Bu nedenle adanın kıyı kesimleri daha yoğun nüfuslu iç kesimler ise çok seyrek nüfuslu özelliği ile dikkat çekmektedir (Atasoy ve Cürebal, 2020).

Harita 1. Siquijor Adasının Lokasyon Haritası

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Nemli ekvatorial iklimi tüm adada egemendir, yüksek sıcaklık değerleri ve yüksek nem değerleri tüm aylarda görülmektedir. Adada yıl içinde uzun bir yağışlı mevsim ve kısa bir kurak mevsim belirgin olarak görülmektedir. Aylık yağış miktarlarının daha az olduğu kurak mevsim Şubat – Mayıs dönemini, aylık yağış miktarlarının daha fazla olduğu yağışlı mevsim ise Haziran – Ocak döneminde görülmektedir. Siquijor adasında yıl boyunca Muson rüzgârları belirgin etkisini göstermektedir bu nedenle mevsimler ve aylar arasında yıllık

sıcaklık farkları çok düşüktür. Şubat – Mart –Nisan aylarında ortalama aylık yağış miktarları 50 ile 80 mm. arasında değiştiğinden dolayı bunlar adanın en kurak ayları kabul edilmektedirler. Oysa Ekim – Kasım – Aralık döneminde aylık yağış miktarları 150 ile 220 mm. arasında değiştiğinden dolayı en nemli ve en yağışlı dönem olarak bilinir. Siquijor adasına düşen yıllık ortalama yağış miktarı 1500-1700 mm. civarındadır. Deniz seviyesinden 19 metre yükseklikte bulunan Siquijor kasabasında, yıllık sıcaklık ortalaması 27,83 °C olup Filipinler ortalamasından %0,61 °C daha yüksektir. Siquijor kasabasında ortalama aylık yağış miktarı 77,5 milimetre ve ortalama nem oranı %78,1 olup yılda 190 yağmurlu gün vardır. Bir başka anlatımla 365 günden %52'sinde yağmur vardır ve %48'inde yağmur yoktur. Eyalet başkentinde en sıcak ay Mayıs olup aylık sıcaklık ortalaması 29,91 °C'dir. Oysa en soğuk ay Şubat olup aylık sıcaklık ortalaması 24,91 °C'dir. Siquijor kasabasında en kurak ay Nisan'da 38,9 milimetre yağış, oysa en yağışlı ay olan Ekim'de 124,1 mm. yağış düşmektedir (<https://tckctck.org/philippines/siquijor>).

1565 yılında sömürgeci İspanyollar tarafından tarafından ilk kez keşfedilen Siquijor, daha önceki dönemlerde idari statü olarak Bohol'a bağlı iken 1971 yılında kendi bağımsız eyaletini oluşturmuştur (Chavez, 2021). Filipinler Cumhuriyeti eyaletleri arasında en küçük alana sahip eyaletlerinden biri olan Siquijor'un başkenti de aynı adı taşımaktadır. Özetle Siquijor bir havaalanı, bir ilçe, bir liman, bir eyalet, bir kent ve en önemlisi de bir ada adıdır. Siquijor, Lazi, Larena, San Juan, Maria ve Enrique Villanueva adanın en kalabalık nüfuslu yerleşmeleridir. Siquijor ve Larena limanlarından kalkan gemiler komşu adalarla ulaşım bağlantısı sağlamaktadır. Bu nedenle feribot ulaşımına, turistik tekne gezilerine ve yük taşımacılığına açık olan Siquijor ve Larena adanın en işlek ve en yoğun limanlarıdır. Adada hava ulaşımı pek gelişmiş değildir. Siquijor kentinin hemen batısında yer alan Siquijor Havalimanı adanın tek havaalanıdır (Atasoy ve Cürebal, 2020).

Tablo 2. Siquijor Eyaletindeki İlçelerin Coğrafi ve İdari Özellikleri

İlçe Adı	İlçe Nüfusu (2020 Yılı)	Toplam Alan (km ²)	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	Kapsadığı Barangay Sayısı
Enrique Villanueva	6790	28,6	240	14
Larena	14454	49,8	290	23
Lazi	22488	70,6	320	18
Maria	14385	53,3	270	22
San Juan	16363	44,3	370	15
Siquijor	28915	90,7	320	42
TOPLAM	103 395	337	310	134

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Visayas Adalar Grubu içinde ve Merkezi Visayas İdari Bölgesi sınırları içinde yer alan Siquijor eyaleti, tek adadan oluşan küçük bir eyalet olarak tanımlanabilir. Siquijor eyaletinin kuruluş tarihi 17 Eylül 1971 olup ilk eyalet başkenti Larena kasabası olmuştur. 1975 yılında eyalet başkenti Larena'dan Siquijor kasabasına taşınmıştır (<https://siquijorprovince.com/>). Bugün Siquijor eyaleti sınırları içinde 6 ilçe ve 134 Barangay yer almaktadır. Bu 6 ilçeden, sadece 2 ilçenin nüfusu 20 000'den fazladır ve sadece 1 ilçenin nüfusu 10 000'den azdır. Tablo 2'de de görüldüğü gibi Siquijor ve Lazi, eyaletin en kalabalık nüfuslu ilçeleridir. Enrique Villanueva ise 7000'den az insan barındırdığı için hem Siquijor eyaletinin en az insan barındıran hem de en seyrek nüfuslu ilçesidir (Maxino ve Arbon, 1999). Turizm bakımından adanın en popüler ilçesi olan San Juan, aynı zamanda adanın en yoğun nüfuslu ilçesidir. Siquijor eyaleti sınırları içinde, yüzölçümü olarak Siquijor en büyük oysa Enrique Villanueva en küçük alanlı ilçedir (Tablo 2).

Sonuç olarak Siquijor, küçük bir ada olduğundan dolayı hem alan hem de nüfus bakımından küçük ilçelere sahip olması doğal bir sonuçtur. Ayrıca bugün, ada sınırları içinde hiçbir şehir yer almadığı gibi nüfusu 30000'e ulaşan kasaba da yoktur. Siquijor eyaletinin temel geçim kaynaklarını bitkisel üretim, hayvancılık, ticaret, balıkçılık ve turizm oluşturmaktadır. Pirinç ve mısır üretimi, fırıncılık ve sepet dokuma, kıyı balıkçılığı ve kümes hayvancılığı, mango ve muz üretimi, domuz besiciliği ve el sanatları adada yaygın olan diğer iktisadi faaliyetlerdir. Adada büyük sanayi tesisleri ve istihdam yaratacak büyük şirketler olmadığı gibi büyük alışveriş merkezleri, modern hastaneler, büyük spor ve kültür merkezleri de yoktur (Bulloch, 2014). Lüks tatil beklentileri ve kaliteli yaşam koşulları bekleyen turistler için Siquijor çok ta uygun bir ada olmadığı söylenilebilir.

Siquijor adasının nüfusu son yarım yüzyılda çok hızlı bir tempoyla olmasa da belirgin bir şekilde artmıştır. Ada nüfusu 1970 yılında 63 000, 1990 yılında 74 000, 2010 yılında 91 000, 2015 yılında da 96 000'e yükselmiştir. Bugün Siquijor adası 105 binden fazla insan barındırmaktadır (<http://www.nscb.gov.ph>). Adanın batı kıyıları

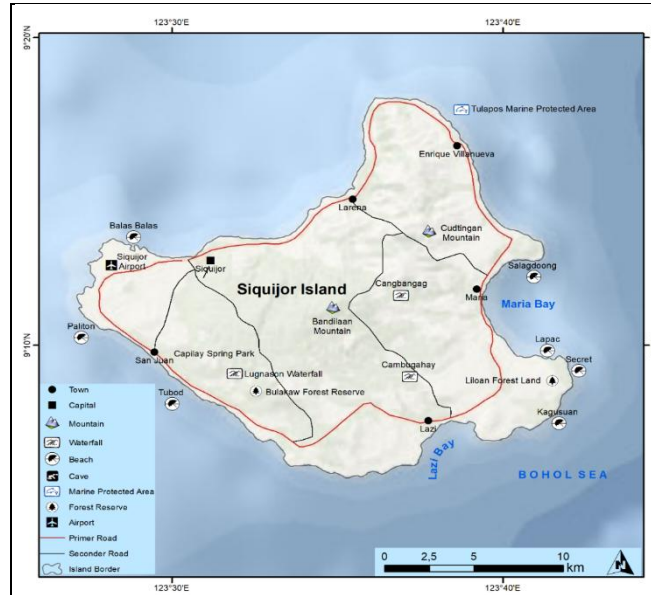
doğu kıyılarından hem daha yoğun nüfuslu hem de ekonomik olarak daha gelişmiştir. Ayrıca, adanın tüm bölgelerinde kıyı yöreleri daha yoğun oysa engebeli ve ormanlarla kaplı olan iç kesimler ise daha düşük nüfus yoğunluğuna sahiptirler. Turizm merkezlerinden uzakta kalan adanın daha engebeli orta kesimleri Siquijor'un en seyrek nüfuslu ve en az gelişmiş sahalarını oluşturmaktadırlar. Ada nüfusunun neredeyse tamamını (%95'ini) Katolik Hristiyanlar oluşturmaktadırlar. Ortodoksların, Budistlerin, Müslümanların, Hinduların ve Protestanların toplam nüfus içindeki oranı ise %4'ü aşmamaktadır (<http://www.nscb.gov.ph>).

3. SIQUIJOR ADASININ TURİZM POTANSİYELİ

Negros – Bohol – Mindanao adalar üçgeninin ortasında yer alan Siquijor adası, küçük yüzölçümüne rağmen zengin turizm çeşitliliği ve çarpıcı doğal güzellikler barındırmaktadır. Issız koylar ve yüksek falezler, huzur dolu plajlar, yoğun ve ürkütücü mangrov ormanları, yüksek çağlıyanlar ve derin mağaralar, İspanyol sömürge döneminden kalma Katolik kiliseler, inanç merkezleri ve kaleler, okyanus sularında görülen renkli mercanlar ve yoğun ekvatorial ormanlar adanın en dikkat çeken turizm atraksiyonlarını oluşturmaktadır. Bu gizemli ve büyüklü ada her yıl 140 000 ile 210 000 arasında turist tarafından ziyaret edilir. Örneğin 2019 yılında toplam 168 366 turist adayı ziyaret etmiştir ve bunlardan 85 713'ü yabancı turist (%51) ve 82 653'ü yerli turist (%49) oldukları tespit edilmiştir (<https://siquijorprovince.com/about-siquijor/>).

Çok sayıda doğa koruma alanına sahip olan Siquijor, Filipinlerin en çevre dostu adalarından biridir. “*Molave Seed Production Area*”, “*Paliton Marine Sanctuary*”, “*Bandilaan Nature Park*”, “*Tulapos Marine Sanctuary*”, “*Tubod Marine Sanctuary*”, “*Uela's Three Mangrove Trees*”, “*Maite Marine Sanctuary*”, “*Hambilica Fire Fly Hatchery*”, “*Bino-ongan Marine Sanctuary*”, “*Bulakaw Forest Reservation*”, “*Guiwanon Spring Park*”, “*Liloan Forest Reserve*”, “*Butterfly Sanctuary*” ve “*Caticugan Marine Sanctuary*” ada sınırları içinde yer alan en önemli ve en çok ziyaret edilen doğa koruma alanlarıdır. Siquijor Adası sınırları içinde en iyi korunmuş ekvatorial orman arazilerini “*Liloan Forest Reserve*” ve “*Bandilaan Tabiat Parkı*” oluşturmaktadırlar. Aslında Bandilaan Nature Park adanın en ilgi çeken, en popüler ve en çok ziyaret edilen doğa koruma alanların başında gelir. Siquijor gibi küçük bir adacıkta yirmiden fazla doğa koruma alanının yer alması, Filipin hükümeti yetkililerin ve yerel ada yöneticilerin çevre hassasiyetlerinin bir göstergesidir (Chassels, 2007).

Harita 2. Siquijor Adasının Turizm Haritası

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Siquijor adasında özel mülkiyet plajları, ücretsiz halk plajları, özel otel plajları ve paralı lüks plajlar olmak üzere 4 farklı grupta plaj alanı bulunmaktadır. Halka ve turistlere tüm yıl boyunca açık olan ücretsiz halka açık plajlar tüm adada sayıca en kalabalık olanlarıdır ve Siquijor plajlarının %80'den fazlasını oluşturmaktadırlar. Adanın kendi sınırları içinde yerli ve yabancı turistlere hizmet veren 50'den fazla popüler turistik plaj yer almaktadır ve bunların büyük bir bölümü tamamı ücretsiz hizmet vermektedir. Bütün yıl boyunca adadaki aylık sıcaklık ortalamaları 20 °C'nin altına düşmediğinden dolayı bu plajlar 365 gün boyunca kesintisiz deniz turizmine hizmet verebilmektedirler. “*Salgadoong Beach*”, “*Paliton Beach*”, “*Coral Cay Beach*”, “*Talisay Beach*”, “*Kagusuan Beach*”, “*Tubod Beach*” ve “*San Juan Beach*” Siquijor adasının en güzel ve en popüler plajlarıdır.

Bu plajların etrafında çok sayıda otel, restoran, bar ve konaklama tesisi bulunduğundan dolayı yabancı turistler deniz turizmi için en çok bu bölgeleri tercih etmektedirler. Ayrıca daha az popüler olmakla birlikte “Balas Balas Beach”, “Monkey Beach”, “Sabas Beach and Campsite”, “Islanders Paradise Beach”, “Oceanfront Beach Resort”, “Liloan Forest Reserve”, “Siquijor Eastern Garan Garden Resort”, “Cangbusyo Beach”, “Dapdap Beach”, “Candanay Sur Beach”, “Lapac Beach”, “Bacong Beach”, “Secret Beach”, “Inccel Sands”, “Pontod Beach”, “Solangon Public Beach” ve “The Norwegian Dream Beach Resort” adanın diğer turistik plajlarına örnek gösterilebilirler (<https://www.philippinebeaches.org/>; <https://guidetothephilippines.ph/>).

Yerleşmelerden ve otellerden uzakta yer alan Siquijor’un sapa kalmış, ıssız ve sessiz plajlarına örnek olarak “Lapac Beach”, “Kagusuan Beach”, “Monkey Beach”, “Secret Beach”, “Bacong Beach” ve “Compass Beach” gösterilebilir. Tropikal yeşil ormanlarla okyanus sularının birleşim noktalarında yer alan bu plajlar gizemli tropikal adanın en romantik plajlarına örnektirler. Siquijor adasının kuzeydoğu kıyılarında ve Maria kasabasının kuzeydoğusunda yer alan “Salagdoong Beach”, adanın en güzel ve en popüler plajı kabul edilir. “Salagdoong Beach Resort” hotelde konaklayan turistler bu plajı ücretsiz kullanabilirler.

Siquijor, hem tarihsel, kültürel ve inanç çekicilikleri bakımından hem de ekolojik ve doğal turizm çekicilikleri bakımından çok zengin ve renklidir. Fakat Siquijor sadece ekolojik parklar, şelaleler, plajlar ve mağaralar adası değildir. Aynı zamanda kültürel etkinliklerinin ve renkli festivallerinin gerçekleştirildiği bir turistik mekândır. Siquijor kasabasında eyalet başkentinin koruyucusu kabul edilen “St. Francis of Assisi” onuruna her 4 Ekim’de “Dilaab Festivali” yani “Ateş Festivali” düzenlenmektedir. Maria kasabasında her Mayıs ayının üçüncü haftasında “Lubi Festivali” düzenlenir. Larena kasabasında her 1 Mayıs tarihinde “Kan-anan ni Juan” olarak adlandırılan ilginç bir mutfak festivali düzenlenir. Yine Larena kasabasında 2-3 Mayıs tarihlerinde yerleşmenin koruyucusu olan Vincent Ferrer onuruna renkli ve müzikli şenlikler düzenlenir. Ayrıca San Juan kasabasında her 28 Ağustos’ta kasabanın koruyucu Azizi St. Augustine’nin anısına organize edilen “Bugwas Festivali” ve Lazi kentinde her 15 Mayıs’ta Çiftçi Aziz Isidore’yi onurlandırmak için organize edilen “Saging Festivali” düzenlenir. Tüm bu kültürel organizasyonlar her yıl binlerce yerli ve yabancı turistin bu yörelere akın etmesine ve sonuçta bu küçük adada turizm faaliyetlerin daha da canlanmasına neden olmaktadır (<https://www.philippinetrails.com/>).

3.1. Siquijor Adasının Başlıca Turizm Çekicilikleri

Doğa koruma alanları, tarihi kiliseler, mağaralar, şelaleler, mangrove ormanları, ilginç müzeler, plajlar, doğal parklar, ilginç hidrografik ve jeomorfolojik oluşumlar Siquijor adasının en popüler turizm çekiciliklerinin başında gelirler. Siquijor adasında yer alan en ilgi çeken ve en çok ziyaret edilen turizm çekicilikleri şunlardır (Atasoy ve Cürebal, 2020);

- **Doğa Koruma Alanları:** “Bino-ongan Marine Sanctuary”, “Uela’s Three Mangrove Trees”, “Molave Seed Production Area”, “Tulapos Marine Sanctuary”, “Maite Marine Sanctuary”, “Tubod Marine Sanctuary”, “Paliton Marine Sanctuary”, “Old Enchanted Balete Tree”, “Hambilica Fire Fly Hatchery”, “Bulakaw Forest Reservation”, “Butterfly Sanctuary”, “Bandilaan Nature Park”, “Liloan Forest Reserve”, “Man-made Forest”, “Hambilica Firefly Hatchery and Sanctuary”, “Caticugan Marine Sanctuary”.
- **Turistik Plajlar:** “Paliton Beach”, “Coral Cay Beach”, “Talisay Beach”, “Salagdoong Beach”, “Kagusuan Beach”, “Tubod Beach”, “Pontod Beach”, “Solangon Beach”, “Lapac Beach”, “Bacong Beach”, “Coco Grove Beach Resort”, “Secret Beach”, “Monkey Beach”, “Inccel Sands”, “San Juan Beach”.
- **Tarihi Kiliseler ve İnanç Merkezleri:** “Our Lady of Mount Carmel Parish”, “Banban Catholic Church”, “San Isidro Labrador Convent Church”, “Larena Bell Tower Church”, “St. Francis of Assisi Parish Church”, “Lazi Church Amphitheatre”, “Mount Carmel Church”, “Saint Augustine of Hippo Parish”, “Our Lady of Divine Providence Parish”, “St. Vincent Ferrer Catholic Church”.
- **Turistik Hidrografik ve Jeomorfolojik Oluşumlar:** “Royal Cliff”, “Sambulawan Underground River”, “Alawihao Enchanted River”, “Capilay Spring Park”, “Secret Lagoon Siquijor”, “Guiwanon Spring Park”, “Water Steps in the Lugnason Valley”, “Mount Bandilaan”.
- **Müzeler, Tarihi ve Mimari Eserler:** “Cang-isok House”, “Kanheron Ranch”, “Sea Shell Museum and Souvenir Shop”, “Marelle’s Seashell Museum”, “Smile Talingting Signage”, “Siquijor Boulevard”.
- **Dalış Eğitimi ve Dalgıçlık Merkezleri:** “Villa Marmarine Diving Center”, “Last Frontier Dive”, “Oceanlife Explorers Dive Resort”, “Coco Grove Dive Shop”, “Dive Point Dive Center”, “Dive Point”, “Mystic Divers”.

- **Turistik Mağaralar:** “Tulawog Cave”, “Cantabon Cave”, “Sambulawan Cave”, “Banahaw Cave”.
- **Turistik Şelaleler:** “Cambugahay”, “Lagaan”, “Cangbangag”, “Lugnason”, “Kawasan”, “Locong”, “Cabugsayan”, “Kinamandagan”.
- **En Popüler Restoranlar:** “Aroi Makmak Thai Station Cafe and Restaurant”, “Bucafe (Bucid Cafe)”, “Mr. Sumo Siquijor”, “Villa Marmarine Restaurant”, “Marco Polo Italian Restaurant”, “Toto's the Little Molmol”, “Dolce Amore Italian Restoran”, “Cockatoo Restaurant”, “Kandanai Shore”, “Royal Cliff Restaurant”, “Sunset Restaurant”, “Salamandas Restaurant”, “Larena Triad Coffee Shop”, “Tuko Restaurant”, “Ayans Local Food”, “Dagsa”, “Fuego Cantina & Grill”, “Luca Loko Restaurant”, “Monkey Business”.
- **En Prestijli Karasal Oteller:** “Garden Bungalows Resort”, “Southmountain Resort”, “Infinity Heights Resort”, “Hillside Village and Saki Restaurant”, “In'Sense Mountain Resort by Cocotel”, “Elend's Kraal”, “Wild Ocean Ecolodge”.
- **En Prestijli Deniz Kıyısı Otelleri:** “Salamangka Beach and Dive Resort”, “Descanso en Paraiso Resort”, “White Villas Resort”, “Villa Marmarine Resort”, “One Sunset View”, “Infinity Sands Resort”, “FIG Sunset View Resort”, “Replica Manor”, “Coco Grove Beach Resort”, “Eastern Garan Resort Hotel”, “Kawayan Holiday Resort”, “The Gabayan Riviera”, “Kalachuchi Beach Resort”, “Casa Royal Beach Front”, “Aquamare Beach Camp Resort”, “Blue Wave Inn”, “Sascha's Place”, “Oceanlife Explorers Dive Resort” ve “Adayo Cove Resort”.

Siquijor adasında çok sayıda kaliteli restoran ve lezzetli yemek sunan turistik mekân yer almaktadır. Tayland mutfağını sevenler “Aroi Makmak Thai Station Cafe and Restaurant”, otantik Japon yemeklerini sevenler “Mr. Sumo Siquijor” veya “Villa Marmarine Restaurant”, İtalyan yemeklerini ve pizzaları sevenler “Marco Polo Italian Restaurant”, “Toto's the Little Molmol” veya “Dolce Amore Italian Restoran”ın lezzetli yemeklerini deneyebilirler. Usta Filipinli aşçıların yerel yemeklerini denemek isteyenler “Cockatoo Restaurant”, “Kandanai Shore”, “Royal Cliff Restaurant”, “Sunset Restaurant”, “Salamandas Restaurant”, “Tuko Restaurant”, “Ayans Local Food”, “Dagsa” ve “Fuego Cantina & Grill”, gibi restoranlardan birini seçebilirler. Avrupa mutfağını ve vejetaryen yemeklerini sevenler için “Luca Loko Restaurant” veya “Monkey Business” çok isabetli bir seçim olur (<https://siquijorprovince.com/>).

Tablo 3. Siquijor Adasının Başlıca Doğal ve Kültürel Turizm Çekicilikleri

Siquijor Adasında Yer Alan Top 30 Turistik Çekicilik	
Tubod Marine Sanctuary	Kanheron Ranch
The Man-Made Forest	Salagdoong Beach
Old Enchanted Balete Tree	Cambugahay Falls
Capilay Spring Park	Tulawog Cave
Salamangka Beach and Dive Resort	Lagaan Falls
Our Lady of Divine Providence Church	Lugnason Falls
Maite Marine Sanctuary	Paliton Beach
Siquijor Butterfly Sanctuary	Cantabon Cave
Marelle's Seashell Museum	Talisay Beach
San Isidro Labrador Parish Church	San Juan Beach
Guiwanon Spring Park	Mount Bandilaan
Larena Triad Coffee Shop	Kawasan Falls
St. Francis of Assisi Parish Church	Coral Cay Beach
Kagusuan Beach	Monkey Business
Larena Bell Tower Church	Salagdoong Forest

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Siquijor adası sınırları içinde adayı ve kıyıları tepeden görebilecek çok sayıda turistik mekân vardır ama en geniş ve en güzel panoramik manzaraya sahip olanların başında “Bucafe”, “Larena Triad Coffee Shop” ve “Infinity Heights Resort Hotel” gelir. Siquijor adasının çevresinde çok sayıda mercan resifi ve dalış yeri vardır. En büyük dalgıçlık okulları San Juan kasabası ve çevresinde bulunmaktadır. Ada sınırları içindeki en önemli

dalgıçlık merkezleri şunlardır: “*Villa Marmarine Diving Center*”, “*Dive Point Dive Center*”, “*Last Frontier Dive*”, “*Coco Grove Dive Shop*”, “*Dive Point*” ve “*Mystic Divers*”.

İspanyol sömürgecilik döneminden kalan tarihi katolik kiliseleri Siquijor adasının en popüler kültürel turizm çekiciliklerini oluşturmaktadırlar. Aslında tüm adada üç önemli inanç merkezi ve tarihi kilise yer almaktadır. Biri “*San Isidro Labrador Parish Church*”, ikincisi “*Our Lady of Divine Providence Church*” ve üçüncüsü de “*St. Francis of Assisi Parish Church*” (Tablo 3). İspanyol sömürge dönemine atıfta bulunan bu ilginç ve gizemli tarihi turistik merkezler, Hristiyan Katolik medeniyetinin estetik ve mimari bakış açılarını ve Siquijor halkının zorla Hristiyanlaştırma dönemlerini de ayrıca çağırıştırmaktadır. Lazi kasabasında yer alan ve sıkça ziyaret edilen “*San Isidro Labrador Parish Church*” Katolik Kilisesi, tropikal adanın en ilgi çeken, en popüler ve en çok ziyaret edilen tarihi kiliselerin başında yer almaktadır. Siquijor kasabasında yer alan ve 1783 yılında inşa edilmiş olan “*St. Francis of Assisi Parish Church*” adanın en eski Katolik kilisesi olup, mercan kayalarından inşa edilmiş duvarlarıyla turistlerin ilgisini çekmektedir. Siquijor kasaba meydanına ve limana yakın mesafede yer alan kilise ilginç mimarisıyla dikkat çekmektedir. 1889 yılında faaliyete geçen “*Larena Bell Tower Church*” Siquijor adasının en ünlü, en eski ve en iyi muhafaza edilmiş İspanyol döneminden kalma kiliselerinden biridir.

Siquijor adasının en güzel doğal oluşumlarının başında adadaki güzel şelaleler gelir. Adanın her ilçesinde mutlaka güzel bir şelale vardır. “*Lagaan*”, “*Lugnason*”, “*Locong*”, “*Cabugsayan*” “*Cangbangag*”, “*Kawasan*”, “*Cambugahay*” ve “*Kinamandagan*” adanın en popüler ve en çok ziyaret edilen şelalelerin başında gelirler. Gabayan ırmağı üzerinde yer alan “*Locong*”, “*Kawasan*” ve “*Lagaan*” şelaleleri bu akarsuyun orta çıkışında birbirlerine çok yakın mesafede yer aldıklarından dolayı bu 3 şelale grubu 2-3 saat içinde aynı gün içinde gezilebilirler. Aslında “*Salagdoong Beach*”, “*Old Enchanted Balete Tree*”, “*Alawihao Enchanted River*”, “*Cambugahay Falls*” ve “*Kagusuan Beach*” sadece adanın değil tüm ülkenin en ilginç ve en popüler doğal oluşumların başında yer almaktadırlar (Atasoy ve Cürebal, 2020).

3.2. Siquijor Adasının Başlıca Doğal Turizm Çekicilikleri

Siquijor sınırları içinde çok sayıda şelalele, mağara, plaj ve doğa koruma alanı yer aldığı gibi çok çeşitli jeomorfolojik ve hidrografik oluşum da yer almaktadır. Siquijor adasındaki coğrafi, kültürel ve ekolojik çeşitlilik rekreasyon faaliyetlerinin ve turizm tiplerinin de adada çeşitlenmesine neden olmuştur. Bu nedenle küçük bir yüzölçümüne sahip olmasına rağmen adada çok sayıda hem doğal hem de tarihsel-kültürel turizm çekiciliği yer almaktadır. Yabancı turistler tarafından Siquijor adasının en çok ziyaret edilen doğal turizm çekiciliklerinin başında “*Cambugahay Falls*”, “*Tubod Marine Sanctuary*”, “*Enchanted Balete Tree*”, “*Paliton Beach*”, “*Lagaan Falls*”, “*Cantabon Cave*”, “*Salagdoong Beach*”, “*Tulapos Marine Sanctuary*” ve “*Tubod Beach*” gelir. Aşağıdaki satırlarda Siquijor adasında yer alan en popüler doğal turizm çekicilikleri kısaca açıklanmaya çalışılmıştır (Atasoy ve Cürebal, 2020).

- **Enchanted Balete Tree:** Lazi kasabasının hemen batısında yer alan “*Enchanted Balete Tree*” (Büyülü Balete Ağacı) yaklaşık 400-500 yaşında olan ilginç, görkemli, dikkat çeken, devasa boyutlarında bir tarihi ağaçtır. Balete ağacının hemen yanı başında sevimli ve küçük bir yapay havuz inşa edilmiş ve bu ilginç ağacı görmeye gelen yerli ve yabancı turistler ayaklarını bu doğal havuza sokarak hem günün yorgunluğunu atmaktadırlar hem de renkli sevimli balıkların ayaklarına masaj yapmalarını izlemektedirler. Çok ilginç görünüme sahip olan ve yerli halka göre kutsal olan bu ağaç Siquijor adasının en güzel doğal turistik çekiciliklerinden biridir. Barangay Campalanas sınırları içinde yol kenarında yer alan ve yıl boyunca yeşilliklerle örtülü olan bu büyümlü ağacın gövdesi çok uzun sarmaşıklarla kaplanmıştır, tuhaf görünümlü kökleri ise yabancı turistleri adeta ürkütüyor. Filipin korku filmlerinden fırlamış gibi dış görünüme sahip bu tuhaf yaşlı ağacın, mistik, büyümlü ve doğaüstü güce sahip olduğu inanılır. Siquijor adasının yerli halkı, bu dev ağacın, cadılara, efsanevi ve korkunç yaratıklara ev sahipliği yaptığına inanmaktadır. “*Enchanted Balete Tree*” ağacının yakın çevresinde “*Frank & Amor's Garden*” adında ilginç bir turistik bahçe, muhteşem görüntüye sahip “*Locong Falls*” ve deniz kenarında ünlü “*Lazi Beach Resort*” plajı yer almaktadır.
- **Mount Bandilaan:** Siquijor adasının merkez kesimlerinde yükselen görkemli Bandilaan Dağı (628 m.) adadaki en yüksek noktayı oluşturmaktadır. Siquijor kasabasının 25 km. güneydoğusunda ve Larena kasabasının güneybatısında yer alan Bandilaan Dağı, ada kıyılarını ve denizi izlemek için müthiş doğal manzaralar sunmaktadır. Eskiden “*Malabahok Dağı*” olarak bilinen dağın adı, İkinci Dünya Savaşı sırasında Filipin Bayrağını zirveye çeken Filipinli gerilla onuruna Bandila-an olarak değiştirilmiştir. Savaştan sonra Bandilaan Dağının çevresi, Filipin tik ağacı, maun, molave, narra gibi kaliteli orman ağaç türlerinin dikildiği önemli bir ağaçlandırma alanı haline getirilmiştir. Mount Bandilaan, mağara gezileri,

piknik, doğa yürüyüşü ve dağ tırmanışı gibi birçok spor ve rekreasyon faaliyetine müsaittir. Boyut olarak kesinlikle daha küçük olmasına rağmen, mükemmel şekli nedeniyle, Bandilaan Dağı'nın konisi, Luzon adasında yer alan Mayon Dağı'ninkine çok benzemektedir. “*Bandilaan Butterfly Range and Breeding Farm*”, “*Shrine of Our Lady of Lourdes*”, “*Cantabon Cave*”, “*Cangbangag Falls*” ve “*Butterfly Sanctuary*” gibi ünlü turizm çekicilikleri Mount Bandilaan'a çok yakın mesafede yer alsalar da ulaşım bağlantılarının kötü olması meraklı turistlerin buralara ulaşmalarını zorlaştırmaktadır. Bandilaan Dağı'nın eteklerinde Siquijor adasının en büyük doğa koruma alanlarından biri olan “*Bandilaan Tabiat Parkı*” yer almaktadır. Bu park sahası, bir zamanki Siquijor Ağaçlandırma Projesi'ni kapsamakta ve şu anda büyük çeşitlilik gösteren flora ve fauna türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Tabiat Parkı sınırları içinde, inançlı Katolik hacılar arasında çok popüler yerler olan “*Shrine of Our Lady of Lourdes*” ve “*Stations of the Cross*” yer almaktadır. Hava durumu ve yol koşullarına bağlı olarak Lazi kasabasından “*Bandilaan Tabiat Parkı*”na motorlu araçla 30 - 40 dakikada ulaşılabilir. Tabiat Parkı'nın girişinde “*Shrine of Our Lady of Lourdes*” e giden 200 basamaklı bir tepe yer almaktadır. Altı farklı ilçenin topraklarında yayılmış durumda bulunan Tabiat Parkı, 244 hektarlık yüzölçümüne sahiptir. Bandilaan Tabiat Parkı, Filipinler Çevre ve Doğal Kaynaklar Dairesi tarafından ülkenin eko-turizm destinasyonlarından biri olarak korunmaya ve geliştirilmektedir (<https://www.philstar.com/business/agriculture/2005....>).

- **Salagdoong Beach:** Siquijor adasının doğu kıyılarında Maria kasabasının kuzeydoğusunda yer alan Salagdoong Beach, eyaletin en ünlü ve en güzel plajlarının başında gelir. Salagdoong Ulusal Orman Alanının hemen güneyinde yer alan bu popüler plaj alanı, turkuaz renkli temiz suları, denize atlama trampelenleri ve dalış noktaları ile ünlüdür. Salagdoong Beach, hindistancevizi palmyeleri ve beyaz kumlu kıyı şeritleriyle kaplı iki güzel koya (küçük körfeze) sahiptir. Kıyıya çok yakın mesafede, şnorkelli yüzme ve dalış için uygun olan renkli bir resif vardır. Adrenalini sevenler için, plaj yakınında biri 5 metre, diğeri 10 metre olmak üzere iki adet su atlama trampeni yer almaktadır. Uçurumun tepesinden turkuaz deniz sularına atlamak Salagdoong Beach'te yapılacak en iyi etkinliklerinden biridir. Davetkâr berrak deniz suları ve büyük çeşitlilik gösteren deniz canlılarıyla Salagdoong, şnorkelli yüzme, dalış ve hatta eğlenceli bir piknik geçirmek için harika fırsatlar sunmaktadır. Dalış eğitimi, şnorkelli yüzme, tropikal balıkları su altında izleme ve kano sporu için çok güzel doğal ortam sağlayan plaj alanına küçük bir ücret karşılığı girilir. Salagdoong Beach devlete aittir ve Siquijor Eyaleti İl Turizm Ofisi tarafından işletilmektedir. Bu nedenle plaja en yakın hotel olan “*Salagdoong Beach Resort*” veya diğeri adıyla “*Agripino*” da devlet tarafından işletilen bir konaklama tesisidir. Plaja yakın mesafede yer alan “*Suite Princess Beach Resort*” ve “*Mango Tree Beach Resort*” yörenin en kaliteli konaklama tesisleridir. Yabancı turistlerin ilgisini çeken ve Salagdoong Beach'e yakın mesafede yer alan, “*Molave Seed Production Area*”, “*Our Lady of Divine Providence Parish*”, “*Olang Marine Sanctuary*”, “*Salagdoong Ulusal Ormanı*” ve “*Ocean View Farm*” yörenin en ilginç turizm çekicilikleridir.
- **Guiwanon Spring Park:** Siquijor ve Larena kasabaları arasında yer alan “*Guiwanon Spring Park*” adanın en ilginç yerlerinden biridir. Ayrıca bu park alanı, Siquijor adasında yer alan doğal mangrov ormanlarını görülebileceği en iyi doğal mekânlardan biridir. Deniz kıyısında yer alan ahşap kazıklar üzerindeki yapay yüksek yol hem okyanus canlılarını izlemeye hem de mangrov ormanların derinliğini algılamaya fırsat vermektedir. Bu turistik yörede ıssız küçük bir plaj ve mavi renkli bir küçük göl de yer almaktadır. Guiwanon Spring Parkta yer alan ve birbirleriyle bağlantılı olan deniz manzaralı ahşap kır evleri turistlere ucuz konaklama imkânları sunmaktadır. Guiwanon Spring Park yakınlarında yer alan “*Kanheron Ranch*”, otantik iç mimarisyle ve lezzetli yemekleriyle turistlerin mutlaka ziyaret etmeleri gereken bir diğeri mekândır. Yakın mesafede yer alan “*Infinity Heights Resort*” üç yıldızlı bir konaklama tesisisi olmasına rağmen yörenin en kaliteli otellerin başında gelir ve nefes kesen manzaraya sahiptir.
- **Cambugahay Falls:** Kuşkusuz “*Cambugahay Falls*” hem Siquijor adasının hem de Filipinlerin en popüler ve en güzel şelalelerinden biridir. Adeta yağmur ormanları arasında gizlenmiş tropikal bir mücevher. Tubod Plajı ile Paliton Plajı'na çok yakın mesafede yer alan bu ülü şelale, Lazi kasabasının hemen kuzeybatısında yer almaktadır. İlginç bir mimariye sahip olan “*Siquijor Heritage Museum*”, Siquijor adasının en popüler inanç merkezlerinden biri olan “*San Isidro Labrador Parish Church*” ve ünlü “*Alawihao Enchanted River*”, Lazi kasabasında görülebilecek diğeri turistik çekiciliklerdir. Basamaklar şeklindeki “*Cambugahay Falls*” aslında üç farklı seviyeden veya üç bölümden oluşmaktadır. Bu nedenle ziyaretçilerin tüm basamakları ve tüm doğal havuzları görmelerinde fayda vardır. Şelalenin oluşturduğu doğal havuz kristal berraklığında sulara sahip ve etrafı yoğun yağmur ormanlarıyla çevrili olduğundan nefes kesen bir manzara oluşturmaktadır. Cambugahay Falls, hem serinlemek ve yüzmek; hem piknik yapmak ve dinlenmek; hem de müthiş fotoğraflar çekirmek için idealdir. Şelalenin

oluşturduğu doğal havuzun ortasında kiralanmak için doğal bir sal yer almaktadır. Gelen yabancı turistler genelde bu sal üzerinde hatıra fotoğrafları çekmektedirler. Ayrıca doğal havuzun üzerinde sallanan uzun halatlar, tutunup havuza yüksekten atlamak için yerli halk tafamdan yapılmış bir başka ilginç unsurdur. Şelale halka açık olup, giriş ücretsizdir. Halkalar şeklindeki iplerden yapılmış salıncıklarda sallanmak veya uzun halatlardan şelalenn doğal havuzlarından birine atlamak istiyorsanız küçük bir ücret karşılığı bu isteğinizi yerine getirebilirsiniz. Cambugahay Falls kadar popüler ve heybetli olmasalar da yakın mesafede “*Kawasan Falls*”, “*Cabugsayan Falls*”, “*Locong Falls*” ve “*Lagaan Falls*” gibi başka şelaleler de turistlerin ilgisini çekebilir.

- **Lugnason Falls:** Siquijor adasının güneybatısında bulunan Luganson Falls, motorlu araçla San Juan kasabasına yaklaşık 15-20 dakikalık sürüş mesafesinde yer almaktadır. Napo Barangay sınırları içinde ve “*Bulakaw Forest Reservation*”un hemen kuzeybatısında yer alan Luganson Falls, Siquijor adasının en güzel şelalelerinden biridir. Asfaltlı yol olmadığından dolayı şelaleye ulaşmak biraz zordur. Ana yola yakın olmasına rağmen, tropikal ormanların içinden dar patikalardan geçilerek yerel halktan bir rehberle bu güzel şelaleye kolaylıkla ulaşılır. Tubod yakınlarında yer alan “*Marelle's Seashell Museum*” gezdikten sonra ve Tubod Beach'te yüzdükten sonra şelaleye gidilmesi tavsiye edilir. Şelaleye çok yakın mesafede bulunan “*Wild Ocean Ecolodge*” hoteli hem sıra dışı mimarisıyla, hem ucuz fiyatıyla geceleme için ideal bir ortam sunmaktadır. Yüksek boyutlara sahip olmayan şelale, kalabalık turist kitlelerin uğrak noktası olmadığı için hafta sonlarında piknik için de uygundur. Şelalenin oluşturduğu 2 metrelik derinliğindeki doğal havuz sıcaklıktan bunalanlar için güzel bir serinleme yeri oluşturmaktadır.
- **Kagusuan Beach:** Siquijor adasının güneydoğusunda bulunan Kagusuan Beach, Maria kasabasının güneyinde ve Lazi kasabasının hemen doğusunda yer almaktadır. Görkemli hindistancevizi ağaçlarının gölgesinde, ince beyaz kumları, berrak açık mavi suları ve ilginç kaya oluşumları ile kuşkusuz Siquijor adasının en romantik plajıdır. Bedenen rahatlamak, sessiz bir ortamda güneşlenmek ve tropikal denizin tadını çıkarmak için mükemmel bir yer olduğu söylenilebilir. El değememiş doğa, hırçın dalgalar, derin sessizlik, vahşi kayalıklar ve beyaz kumullar bu plajı en iyi tanımlayan sözcüklerdir. Yerleşmelerin ve ana yollarının dışında kalması, ayrıca yakınında market, lokanta veya konaklama tesisinin bulunmaması dezavantaj gibi görülse de sessizliği özleyenler ve gözlerden uzak tenha kıyılarda deniz tatili arayanlar için tam da aradıkları romantik mekândır. Toz halindeki kumullarıyla, nefes kesen jeomorfolojik oluşumlarıyla ve dalgalı deniziyle Kagusuan Beach, unutulmaz bir hafta sonu geçirmek için ideal bir tatil yeridir. Maria ilçe sınırları içindeki bu plaj sahası, bozulmamış doğasıyla ve sessizliği ile dikkat çekmektedir. Plajın yakınlarında market, eczane, internet, banka, lokanta, telefon, bakkal gibi hiçbir beşeri unsur olmadığından dolayı plaja planlama yapılarak gidilmeli ve tüm günlük ihtiyaçlar önceden dikkatli bir şekilde hazırlanmalıdır. Yakın mesafede yer alan “*Monkey Beach*”, “*Kagusuan Orman Alanı*”, “*Bacong Beach*”, “*Azul Beach Camp*”, “*Sabas Beach and Campsite*” ve “*Man-Made Forest*” yörenin en popüler diğer turizm çekicilikleridir.
- **Cantabon Cave:** Siquijor kasabasının güneydoğusunda ve Bandilaan Dağı'nın hemen batısında yer alan Cantabon Mağarası, Siquijor adasının en ilginç turistik yerlerinden biridir. Mağaraya girebilmek için rehber, kask, çevre vergi ücreti ve gezi organizsyonunu kapsayan bir giriş ücreti ödenmesi gerekmektedir. Uzunluğu yaklaşık 800 metre olan bir mağaradır ve ortalama gezi süresi yaklaşık 1 saattir. Cantabon Mağarası alçak tavanlara ve dar yeraltı geçitlerine sahiptir, bu nedenle çoğu zaman ilerlemek çok zor koşullar altında gerçekleşmektedir. Bu nedenle, kalp hastası olanlar, aşırı şişman kişiler, psikolojik sorunları olanların mağaraya girişi önerilmez. Mağaranın içinde çok sayıda karstik doğal havuz, sarkıt ve dikit bulunmaktadır. “*Kral yatağı*” ve “*Duş Çanı*” adını taşıyan çok ünlü karstik oluşumlar bunlar arasında en popüler olanlardır. Yağmurlu havalarda Cantabon Mağarasına girilmesini tavsiye edilmemektedir. Müthiş doğal manzaralara ve ilginç mimariye sahip olan “*Canjahawon Nipa Hut*” Cantabon Mağarasına en yakın konaklama merkezidir. Özetle Cantabon, Siquijor adasının en popüler en ünlü ve en çok ziyaret edilen mağarasıdır.
- **Paliton Beach:** San Juan kasabasının 4 km. kuzeybatısında yer alan Paliton Beach, Siquijor adasının en çok ziyaret edilen plajların başında gelir. Uzaktaki Kagusuan plajının aksine, Paliton Beach'in yakınlarda çok sayıda market, dalış merkezi, restoran ve farklı konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu nedenle gürültü de seyar satıcılar da turistler de bu ünlü plajda hiç eksik olmaz. Bu popüler plaj sahası, Siquijor ile San Juan kasabalarını birbirine bağlayan ana yola sadece 1,5 km mesafededir. Turkuaz deniz suları, beyaz ince kumlar, büyük mercan kayaları ve şnorkelli dalış için mükemmel resifler bu plajı benzersiz ve çok özel kılmaktadır. Sığ suları nedeniyle Paliton Beach şnorkelli yüzme için idealdir. Ayrıca plaja giriş ücretsizdir. Paliton Beach, beyaz ince kumlu plajı ve uzun hindistancevizi ağaçlarından dolayı “*Siquijor*

Adasının Mini Boracay”ı olarak tanımlanır. Plajdan bakıldığında, hem nefes kesen gün batımı manzaraları hem de açık havalarda Negros ve Apo adaları görülebilir. Paliton Beach’e çok yakın mesafede yer alan “*Pontod Beach*”, “*Coral Cay Beach*”, “*Cangbusyo Beach*”, “*Aqua Azul Cabana Resort & Dive Shop*”, “*Dolce Amore Italian Restaurant*” ve “*Capilay Spring Park*” yörede yer alan diğer ünlü turizm çekicilikleridir. Uzun bir deniz tatili planları yapanlar Paliton Beach’e çok yakın mesafede yer alan “*Descanso en Paraiso Resort*”, “*Becano Restobar & Resort*”, “*Tahanan Resort*” ve “*Paliton Guest House*” gibi konaklama tesislerinden birini tercih edebilirler.

- **Tubod Marine Sanctuary:** Siquijor adasının batı kıyılarında yer alan “*Tubod Marine Sanctuary*” adanın en büyük ve en ilginç deniz koruma alanlarından biridir. “*Tubod Plajı*” ve “*Coco Grove Beach Resort*”un önünde uzanan resifi koruyan bu doğa koruma alanı San Juan kasabasının 2 kilometre güneydoğusunda yer almaktadır. Doğa koruma alanının sınırları içinde turistlerin uymaları gereken dört önemli kural vardır: kabuklu deniz canlılarını toplamayın, mercanların üzerine basarak onlara zarar vermeyin, motorlu tekneyle dolaşmayın ve balık avlamayın. Plaja erişim ücretsizdir. Ancak doğa koruma alanı sınırları içinde şnorkel kullanmak için 100 Filipin Pezosu ödenmelidir. Meraklı turistler “*Tubod Marine Sanctuary*” alanına doğrudan Coco Grove Beach Resort otelinin önündeki plajdan da girebilirler. Tubod Marine Sanctuary hemen doğusunda yer alan “*Tubod Beach*” tüplü dalış ve şnorkelli yüzme için Siquijor adasının en iyi plaj alanlarından biridir. Tubod Marine Sanctuary, 7 hektarlık bir deniz alanına sahiptir ve Siquijor'daki en iyi şnorkelli yüzme ve dalış alanlarından biri olan “*Coco Grove Beach Resort*”un hemen önünde yer almaktadır. Benzersiz bir deniz biyoçeşitliliğine sahip olan doğa koruma alanı, yüzlerce balık ve kabuklu türüne, çok çeşitli mercanlara ev sahipliği yapan ilginç bir dalış yeridir. Bohol denizinin sahip olduğu canlı tür çeşitliliğini görmek için binlerce yerli ve yabancı turist her yıl bu doğa koruma alanını ziyaret etmektedir. 30 yılı aşkın bir süredir korunan “*Tubod Marine Sanctuary*”, şüphesiz hem Siquijor Adası'ndaki hem de Filipinlerdeki en güzel ve en iyi korunmuş mercan kayalığı alanlarından biridir.
- **Lagaan Falls:** Lagaan Şelalesi, Siquijor adasının Lazi ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Ünlü Cambugahay şelalesinin batısında yer alan Lagaan, Lazi kasabasının hemen kuzeybatısında bulunmaktadır. Kawasan ve Kinamandagan şelaleleri arasında yer alan Lagaan, çok basamaklı ve güzel bir şelaledir. Çok yüksek olmayan şelaleye dar bir ormanlık patikadan yürüyerek ulaşılır. Şelalenin serin sularında yüzmek, yakın çevrede piknik yapmak veya yüksek kıyılardan şelale havuzuna atlamak için Lagaan ideal bir turistik mekândır. Şelale etrafında yer alan berrak ve soğuk sularla dolu akarsu çukurları, uzun iplerden oluşan salıncaklar, dik kaya atlama yerleri ve küçük mağaralar her yıl binlerce yerli ve yabancı turisti buraya çekmektedir. Turistik rehberlerle bu güzel şelaleye gidilemediğinden dolayı her ziyaretçi kendi imkânlarıyla buraya ulaşmak zorundadır.
- **Tulapos Marine Sanctuary:** Siquijor adasının kuzeydoğusunda bulunan “*Tulapos Marine Sanctuary*”, Enrique Villanueva kasabasına çok yakın mesafede yer almaktadır. Tulapos Marine Sanctuary, aslında “*Tubod Marine Sanctuary*” ile birlikte Siquijor adasının en popüler ve en güzel deniz koruma alanıdır. Bu ilginç doğa koruma alanı renkli mercan resiflerini incelemek, canlı su altı dünyasını yakından görmek ve şnorkelle dalış yapmak için çok müsait ve benzersiz bir doğal ortam sunmaktadır. Deniz koruma alanı sınırları içinde rehberli deniz dalış turları ve çeşitli eğitim programları düzenlenmektedir. Zengin flora ve faunasıyla ilginç denizaltı oluşumlarıyla, renkli mercan kayalıklarıyla “*Tulapos Marine Sanctuary*” adeta bir tropikal cennet andırır. Deniz koruma alanı sınırları içinde dalış yapanlar deniz kaplumbağalarını, barracuda sürülerini, dev istiridyeleri ve siyah yüzgeçli resif köpekbalıklarını yakından görebilirler. 1986 yılında kurulan “*Tulapos Marine Sanctuary*”, Siquijor sınırları içindeki en eski deniz koruma alanıdır. Doğa koruma alanı 14 hektardan fazla bir alan yayılmış olup, plajları, mangrov ormanlarını, mercan resiflerini ve kıyı şeridini kapsamaktadır. Tulapos Marine Sanctuary'nin yakın çevresinde çok fazla turizm çekiciliği yoktur. “*Smile Talingting Signage*”, “*Cang-isok House*”, “*Uela's Three Mangrove Trees*” ve “*Our Lady of Mount Carmel Church*” yörede yer alan ve yabancı turistlerin ilgisini çekebilecek başlıca turizm çekicilikleridir. Ayrıca koruma alanının yakın çevresinde kaliteli otel, restoran ve diğer turistik tesislerin olmaması gelen ziyaretçiler açısından büyük bir dezavantaj oluşturmaktadır.
- **The Butterfly Sanctuary:** Maria kasabasının batısında ve Larena kasabasının güneyinde yer alan “*The Butterfly Sanctuary*” Siquijor adasının adeta merkezinde konumlanmıştır. Lazi ilçe sınırları içinde yer alan bu özel Kelebek Koruma Alanı, Bohol adasında yer alandan çok daha küçüktür. Ancak görmeye ve gezmeye değerdir. Kelebek Koruma Alanı, adanın tam merkezinde yer alır ve San Juan kasabasından arabayla 40 dakika uzaklıktadır. Aslında “*The Butterfly Sanctuary*” Siquijor adasının en ilginç ve en popüler eko-turizm merkezlerinden biri olup küçük bir ücret ödendikten sonra gezilebilir. Doğa koruma alanına 100 Filipin Pezosu ödendikten sonra alana girmeye izin verilir. Çeşitli böceler, çiçekler ve

kelebekler barındıran bu 200 m²'lik özel koruma alanı Dante Jumapit tarafından işletilmektedir. The Butterfly Sanctuary, ziyaret eden turistler yakın çevrede yer alan diğer ilginç turistik mekânları da görebilirler. “*Cangbangag Falls*”, “*Mt. Bandilaan National Park*”, “*Cantabon Cave*”, “*Heal Tops Farm*” ve “*Quisol Mountain View and Campsite*” yörede yer alan diğer turizm çekiciliklerine örnek olarak gösterilebilir.

3.3. Siquijor Adasının Başlıca Kültürel Turizm Çekicilikleri

İspanyol döneminden kalma tarihi inanç merkezleri, su parkları, botanik bahçeler, turistik çiftlikler, tarihi kaleler, müzeler, ilginç mimariye sahip Katolik kiliseler ve kaplıca merkezleri Siquijor adasının en popüler kültürel turizm çekiciliklerinin başında gelirler. Kuşkusuz yabancı turistler için Siquijor adasında yer alan doğal turizm çekiciliklerin sayısı kültürel turizm çekiciliklerin sayısından çok daha fazladır. Güzel manzaralı kıyıların, tenha plajların ve görkemli şelalelerin mimari eserlerden, müzelerden ve tarihi binalardan daha çok ilgi gördükleri de bir başka gerçektir. Fakat ada sınırları içinde az sayıda da olsa ilginç tarihsel – kültürel turistik eser olduğu da iddia edilebilir. Yabancı turistler tarafından Siquijor adasının en çok ziyaret edilen kültürel turizm çekiciliklerinin başında “*San Isidro Labrador Parish Church*”, “*Marelle’s Underwater World Museum*”, “*Hapitanan*”, “*Our Lady of Divine Providence Church*”, “*Larena Triad Restaurant and Coffee Shop*”, “*Kanheron Ranch*”, “*St. Francis of Assisi Parish Church*”, “*Capilay Spring Park*” ve “*Lazi Convent*” gelir. Aşağıdaki satırlarda Siquijor adasında yer alan en popüler kültürel turizm çekicilikleri kısaca açıklanmaya çalışılmıştır (Atasoy ve Cürebal, 2020).

- **San Isidro Labrador Parish Church (Lazi Church and Convent):** Siquijor adası, plajların, şelalelerin ve mağaraların yanı sıra bölgenin en popüler kiliselerinden bazılarında da ev sahipliği yapmaktadır. Bu ünlü kiliselerden biri de “*San Isidro Labrador Parish Church*”. Katolik olmayan misafirlerin bile kiliseyi gördükten sonra hayret duyacakları için adanın ziyaret edilmesi gereken önemli inanç merkezlerinden biridir. Dumaguete Piskoposluğunun yetki alanındaki bir Katolik kilisesi olan “*San Isidro Labrador Parish Church*” veya diğer adıyla “*Lazi Church and Convent*”, Siquijor adasının güneydoğusundaki Lazi kasabasında yer alır. Siquijor'daki turistik yerlerin çoğu gibi St. Isidoro de Labrador Kilisesi ticarileştirilmemiştir. Bu nedenle konuklar diğer ziyaretçilerin gürültüsünden rahatsız olmadan mekânın klasik havasının tadını çıkarabilirler. Kilise 150 yılı aşkın bir süredir dimdik ayakta duruyor ve kaçınılmaz yaşlanmadan dolayı aşınma ve yıpranma şimdiden belirgin olsa da, ahşap döşemenin, kalın duvarların ve ahşap minberlerin orijinal yapısını görülmeye değerdir. Devasa manastırıyla da tanınan kilise, Filipinler Ulusal Müzesi tarafından 2001 yılında Ulusal Kültür Hazinesi ilan edilmiştir. Ayrıca, 2014 yılında Filipinler Cumhuriyeti hükümeti, Lazi Kilisesi'ni Dünya Mirası Listesi'ne aday gösterdi. İlginç Barok mimariye sahip bu tarihi taş kilise 1884'te Filipinli zanaatkarlar tarafından mercan taşları yaygın olarak kullanılarak inşa edilmiştir. “*U*” şeklindeki “*Lazi Katolik Manastırı*”, İspanyol sömürge döneminde inşa edilen Filipinlerin en büyük manastırlardan biridir. Manastırın inşaatına 1887'de başlanmış ve 1891'de tamamlanmıştır. Hem kilise hem de manastır, Recollect rahibi Peder Toribio Sánchez'in yönetiminde yapılmıştır. Lazi Kilisesi'nin hemen yanında inşa edilmiş olan “*Lazi Manastırı*” 2500 metrekaarelik arazisiyle bir zamanlar Asya kıtasının en büyükleri arasında yer almıştır. Bu, devasa iki katlı tarihi manastır, kilisesinin inşa edilmesinden otuz yıl sonra tamamlanmıştır. Son dönemde tamamen onarılan ve yenilenen iki katlı manastır, geleneksel Bahay-Na-Bato tarzında inşa edilmiş ve zemin katının yapımında mercan taşları kullanılmıştır.
- **Marelle’s Underwater World Museum:** Her şekil, boyut ve türden deniz kabuklarından, mercanlardan ve yengeçlerden oluşan kapsamlı bir koleksiyona sahip olan “*Marelle’s Underwater World Museum*”, hem çocuklar ve öğrenciler için hem de ebeveynler ve turistler için eğitici ve büyüleyici bir kültürel mekândır. San Juan kasabasının 2-3 kilometre güneydoğusunda yer alan bu ilginç müzede, Siquijor'daki balıkçılık kültürüne hitap eden katamaran balıkçı tekneleri, ilginç balık ağları, renkli grafikler ve tablolar, deniz atlasları ve haritalar gibi sergiler görülebilir. Burası aynı zamanda yerel Filipin sanatçılarının emeği ile ortaya çıkan otantik hediyelik eşyalar satın bir ticaret yeridir. Mağaza satış yerinde, müknaatlara, anahtarlıklara ve biblolara dönüştürülmüş çok sayıda “*Siquijor*” temalı deniz ürünü vardır. Filipin deniz kültürünü ve deniz tarihini yansıtan müzenin hemen yanında, küçük bir hayvanat bahçesi ve mütevazı bir konaklama tesisi faaliyet göstermektedir. Müzeyi ziyaret eden turistler genelde yakın mesafede yer alan “*Tubod Marine Sanctuary*”, “*Capilay Spring Park*”, “*Maite Marine Sanctuary*”, “*Pitogo Cliff*”, “*Bulakaw Forest Reservation*” ve “*Lugnason Falls*”ı da ziyaret etmektedirler. Siquijor adasının en popüler ve en kaliteli konaklama merkezlerine örneklere olan “*FIG Sunset View Resort*” ve “*Coco*

Grove Beach Resort” “*Marelle’s Underwater World Museum*” alanına yürüme mesafesinde yer almaktadırlar.

- **Our Lady of Divine Providence Church (Maria Church):** Siquijor adasının doğu kıyılarında Maria kasabasının merkezinde yer alan “*Our Lady of Divine Providence Church*” bölgenin en popüler inanç merkezlerinin başında gelir. Bu tarihi Katolik Kilisesi mucizevi güçleriyle tanınır ve birçok Hristiyan Meryem Ana’nın bu kutsal mekânda onlara şifa, koruma ve rehberlik verdiğiğine inanır. İspanyol sömürge döneminde bir taş kilise olarak inşa edilmiş olan “*Our Lady of Divine Providence Church*” asırlara ve tarihsel olaylara adeta meydan okuyarak XXI. yüzyılda da dimdik ayakta kalmayı başarmıştır. Maria kasabası sınırları içinde yer aldığından dolayı “*Maria Church*” olarak ta bilinir. Maria Katolik cemaati tarafından 1887 yılında kurulan bu tarihi kilise altıgen çan kuleye sahiptir ve Filipinlerin en değerli tarih ve kültür hazinelerinden biridir. Koyu minimalist tasarımı nedeniyle kireçtaşı kayaları ile inşa edilmiş olan kilise binasının ahşap ana kapılarında on emir yazılıdır. Maria’daki kilisenin benzersiz özelliklerinden biri, istismara uğramış eşlerin, dul bayanların, mutsuz ve kalbi kırık kadınların hamisi olan Santa Rita de Cascia’nın kilise duvarlarındaki büyüleyici resim görüntüsüdür. Dudakları çökmüş üzgün bir kadın yüzünün yer aldığı çarpıcı resim, sol elinde büyük bir haç, sağ elinde ise kafatası tutan ürkütücü ve gizemli bir kadını tasvir etmektedir. Yerli halkın ona Kara Maria demesinin sebebi, bu mutsuz ve ürkütücü kadının siyah bir çüppe taşımasıdır. Bu nedenle “*Our Lady of Divine Providence Church*” ile kara Maria efsanesi iç içe geçmiş inanç ve kavramlardır. Sonuç olarak, büyücülerin ikamet ettikleri sihirli bir ada olarak bilinen Siquijor, halk efsaneleriyle, ürkütücü görünümlü kiliseleriyle, cadı ve kara büyü hikâyeleriyle dolu mistik ve ürkütücü bir yer olarak da ünlenmiştir.
- **Kanheron Ranch:** Siquijor adasının kuzey kıyılarında Larena ve Siquijor kasabaları arasında yer alan “*Kanheron Ranch*” hem bir özel mülk hem bir sanat merkezi hem bir şarap satış merkezi hem bir özel müze hem Amerikan kültürünü yansıtan bir çiftlik hem de havuz barındıran ilginç bir rekreasyon merkezidir. Bu nedenle “*Kanheron Ranch*” çok temalı, çok amaçlı ve çok fonksiyonlu bir kültürel turizm çekiciliği olarak ta görülebilir. İçerdiği zengin sanat ürünleri ve sunduğu eşyalarla Eski Amerikan kültürünü ve Vahşi Batı’yı yansıtan bu sıra dışı mekân, ilginç mimarisi, yüksek kirişli tavanları, ahşap dokusu, zengin dekor ürünleri ile ziyaretçilerini büyülemektedir. Bu özel müzeyi gezen turistler kovboy kıyafetleri ve şapkaları, Eski Amerikan sanat eserlerini, av malzemelerini, ilginç tarım ve folklor ürünlerini, Amerikan kökenli giysileri ve süs eşyalarını yakından inceleyebilirler ve bunlarla hatıra fotoğraflar çekebilirler. Ayrıca “*Kanheron Ranch*” ta hem ithal şarapların sergilendiği bir şarap odası yer almaktadır hem de çok sayıda viski, rom ve şarap gibi alkollü ürünler satışa sunulmaktadır. Bu nedenle bu ilginç mekân hem bir özel çiftlik hem de kar amaçlı satış yapan bir ticari kurumdur. Nefes kesen panoramik deniz manzaraya sahip olan bu Batı tasarımlı turistik mekân, süs havuzlarına ve çeşitli bitkilere de ev sahipliği yapmaktadır. Bu sıra dışı mekânda küçük bir ücret karşılığında kovboy şapkası, kovboy çizmesi veya kovboy özel kıyafetleri kiralanabilir ve hatıra fotoğraflar çektirilebilir. Bar veya restoran olarak hizmet vermeyen “*Kanheron Ranch*”te gıda ürünleri satılmadığı gibi yemek, çay veya kahve de servis edilmemektedir. Bu özellikler ise bu ilginç turistik mekânın en büyük eksikliği olarak görülmektedir. “*Infinity Heights Resort*” ve “*In’Sense Mountain Resort by Cocotel*” yakın mesafede yer alan en kaliteli konaklama tesisleridir. “*Guiwanon Spring Park*”, “*Candanay Sur Beach*”, “*Larena Triad Coffee Shop*” ve “*Banban Catholic Church*” yörede görülebilecek diğer ilginç turizm çekicilikleridir.
- **St. Francis of Assisi Parish Church (Siquijor Church):** Siquijor eyaletinin idari merkezi olan Siquijor kasabasında yer alan “*St. Francis of Assisi Parish Church*” Siquijor limanı ile Siquijor Provincial Tourism Officer arasında yer almaktadır. Katolik rahipler tarafından 1 Şubat 1783’te kurulan bu tarihi taş kilisesi, kaba yontulmuş mercan taşlarından bir cepheye sahiptir. Uzun süren inşaat çalışmaları ancak 1831 yılında tamamlandığı için “*Siquijor Church*” veya “*St. Francis of Assisi Parish Church*” olarak adlandırılan kutsal mekân, bu tarihte eksiksiz olarak Katolik Hristiyanlara hizmet vermeye başlamıştır. XVIII. yüzyılda korsan istilaları yaygın olduğu için o zamanki manastır binası, yerli topluluklar için bir sığınak işlevi gören heybetli bir kale şeklinde inşa edilmiştir. Kerpiçten yapılmış çan kulesi, gelen düşman kuvvetlerine karşı toplumu uyarmak için bir gözetleme kulesi olarak savunma görevi üstlenmiştir. O zamanki Siquijor Çan Kulesi manastırın yakınında, denizin daha iyi görülebildiği tepelik bir alanda inşa edilmiştir. Bugün hem Siquijor eyaletinin hem de Siquijor kasabasının turistik sembollerinden biri olan “*Siquijor Church*”, adanın en eski ve en popüler inanç merkezlerinin başında gelir. Her yıl 4 Ekim tarihinde “*St. Francis of Assisi Parish Church*”te St. Francis of Assisi’nin bayram günü kutlamaları organize edilmektedir.

- **Larena Triad Restaurant and Coffee Shop:** Siquijor adasının kuzeydoğu kıyılarında Larena kasabasının sadece 2 kilometre güneybatısında yer alan “*Larena Triad Restaurant and Coffee Shop*” tüm adanın en büyüleyici Bohol Denizi manzarasına sahip turistik mekânlarından biridir. “*Triad View Deck*” olarak adlandırılan bir tepenin en yüksek noktasına inşa edilmiş olan bu turistik mekân, kaliteli yerel Filipin yemekleri, soğuk kokteylleri, nefis ve taze kahveleri, ilginç hediyelik eşyaları ve lezzetli çorbalari ile ünlüdür. Özel bir turistik tesis olan “*Larena Triad Restaurant and Coffee Shop*”, asıl meslekleri dış hekimliği olan Napoleon ve Elena Masayon'a aittir. Restoranın seyir terasından hem Siquijor adasının kuzey kıyıları hem Larena körfezi hem de Larena kasabasının muhteşem manzarası izlenebilir. Tropikal ormanlar, temiz hava, derin sessizlik, büyüleyici deniz manzarası, Filipin misafirperliği, yemyeşil doğal ortam ve lezzetli yemekler bu turistik tesisi tanımlamak için kullanılabilir en isabetli sözcüklerdir. Dondurma, kahve ve tatlı çeşitleriyle de ünlü olan “*Larena Triad Restaurant and Coffee Shop*” aslında hem bir kafe hem bir fırın hem de bir restoranı kapsayan çok fonksiyonlu bir turistik tesisidir. Tesis sınırları içinde hem deniz manzaralı büyük bir restoran hem kahve satış dükkânı hem de küçük bir fırın faaliyet göstermektedir. Bu nedenle gelen turistler mekândan ayrılmadan önce genelde hatıra olarak ya farklı ekmekler ve hamur işleri ya da hediyelik kahve paketleri veya tatlı çeşitleri satın alırlar. Restoranın seyir terasından etrafı izleyen yabancı turistler, hem Larena körfezinin nefes kesen kıyılarını hem de yok edilmiş ormanlardan geriye kalan çıplak tepelerin manzarasını göreceklerdir. Bu nedenle “*Larena Triad Restaurant and Coffee Shop*” ziyaretçileri büyük olasılıkla doğal güzellikleri ve beşeri çirkinlikleri, sevinç ve hayranlıkla üzüntü ve hayal kırıklığını aynı anda yaşayacaklardır.

Tablo 4. Siquijor Adasında Yer Alan Yüksek Fiyatlı Kaliteli Konaklama Tesisleri

Salamangka Beach and Dive Resort	Southmountain Resort
Coco Grove Beach Resort	Garden Bungalows Resort
Cliff Side Beach Resort and Cottages	Elend's Kraal
In'Sense Mountain Resort by Cocotel	Adayo Cove Resort
Hillside Village And Saki Restaurant	The Gabayan Riviera
Suite Princess Beach Resort	Aloha Resort
Princesa Bulakna Beach Resort	Zosimo's Inn
Aquamare Beach Camp Resort	PMG Islandscape Resort
Kawayan Holiday Resort	One Sunset View Resort
FIG Sunset View Resort	Golden Sunset Inn
Becano Restobar & Resort	White Villas Resort
Descanso en Paraiso Resort	Treasure Island
Charisma Beach Resort and Restaurant	Infinity Sands Resort
Siquijor Eastern Garan Seaview Resort	Replica Manor
Day Dream Guest House	Villa Marmarine Resort
U Story Guesthouse Siquijor	The Flying Pen Suites
Casa Royal Beach Front	South Mountain Resort
Cang Doki Resort and Dive Camp	Infinity Heights Resort
Apo Diver Beach Resort	Sea View Resort Siquijor
Maria Nico Mystic Island Resort	Kalachuchi Beach Resort
Firefly Cove Beach Resort	Jelly Sea Resort
Dumalaay Coastline Resort Hotel	Blue Wave Inn
Tropical Fun Ta Sea Rentals	Mandala Tribe Treehouses
Treasure Island Beach Bungalows	Gold View Beach Resort
Nakabalo Guesthouse	The Bruce Resort

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır

Siquijor adasında farklı özelliklere ve farklı yatak kapasitelere sahip toplam 200 civarında konaklama tesisi yer almaktadır. Bunların büyük bir bölümü deniz kıyısı kuşağında ve çok küçük bir bölümü de adanın iç kesimlerinde yer almaktadır. Ekonomik hoteller ve hosteller, pansiyonlar ve moteller, kiralık villalar ve aile işletmeleri adada en yaygın konaklama tesislerini oluşturmaktadırlar. Adanın batı kıyılarındaki konaklama tesisi yoğunluğu doğu kıyılarına kıyasla çok daha fazladır (Blijleven ve Van Naerssen, 2001).

Siquijor ve San Juan kasabalarının yakın çevresinde en yüksek hotel yoğunluğu görüldüğü gibi adanın en prestijli hotellerinin de bu iki yörede kümelenmiş oldukları gözlenmektedir. Lüks sınıfında yer alan “4” ve “5” yıldızlı otellerin yok denecek kadar az olduğu Siquijor adasında sadece bir adet beş yıldızlı otel faaliyet göstermektedir. Avrupa’daki en lüks otellerle kaliteli hizmet konusunda yarışabilecek özelliklere sahip olan “*Salamangka Beach and Dive Resort*” ada sınırları içinde faaliyet gösteren tek 5 yıldızlı lüks oteldir. Adayı ziyaret eden yabancı turistler genelde otel bulmada pek sıkıntı çekmezler ama kaliteli restoran veya tam donanımlı bir hastane bulmak çok ta kolay değildir. Deniz kıyısından ve kabalık plajlardan uzak, tropikal ormanlarla çevrili doğal ve sessiz bir ortamda dinlenmek isteyenler için “*Garden Bungalows Resort*”, “*Southmountain Resort*”, “*Hillside Village and Saki Restaurant*”, “*In’Sense Mountain Resort by Cocotel*” veya “*Infinity Heights Resort*” tam da aradıkları hotel seçeneği olabilir. Bu konaklama mekânlarının en büyük özelliği sıra dışı mimari özelliklere, nefes kesen manzaralara ve yerel kültürel özelliklere atıfta bulunarak inşa edilmiş olmalarıdır (Sumaylo, 2016).

4. SONUÇ

Siquijor adası kuşkusuz Filipinlerin en popüler ve en ünlü turistik merkezlerinden biri değildir. Ama ada genelinde turistik yatırımlarının giderek yaygınlaştığını, konaklama tesislerinin mantar gibi çoğaldığını ve adanın uluslararası turizm popülaritesinin giderek arttığını söyleyebiliriz. Siquijor adasına gelen yabancı turistler kabaca üç büyük gruba ayrılabilirler. Birinci gruptakiler sessiz ve sakin plaj tatili arayan aileler veya romantik tatile çıkmış olan çiftlerdir. İkinci gruptaki turistler, daha çok dalgıçlık sporları ile uğraşan turistler veya şelale, orman, akarsu ve mağara gezilerine katılmak isteyen adrenalin tutkunlarıdır. Üçüncü gruptaki turistler, daha çok Cebu, Bohol, Negros, Panglao veya Mindanao gibi komşu adalardan birini ziyarete gelen ve sonra da gelmişken bu küçük adayı da bir göreyim diyen, tesadüfen buraya gelen turistlerdir. Bir başka anlatımla Kanada’dan, ABD’den, Çin’den veya Avustralya’dan sadece Siquijor adasında tatil yapmak için gelen yabancı turist sayısı son derece azdır. Ayrıca ada küçük bir alana sahip olup, kısa sürede tamamı gezilebildiği için gelen yabancı turistlerin Siquijor’da bir haftadan fazla kalmadıkları gözlenmektedir (Calibo vd., 2019).

Diğer Filipin adalarında olduğu kadar olmasa da Siquijor adasında da bazı sorunlar görülmekte ve bazı turizm problemleri çözüm beklemektedir. Ada genelinde çağdaş sinema ve tiyatroların, modern polikliniklerin, donanımlı ezanelerin ayrıca bankaların ve döviz bozduracak merkezlerin yetersiz olması gelen yabancı turistlere bazen büyük zorluklar yaşatmaktadır. Pahalı bar ve restoranların, lüks konaklama tesislerinin, büyük şehirlerin, kalabalık ve çok katlı alışveriş merkezlerinin, modern spor, sanat, eğitim ve sağlık kurumlarının, ayrıca lüks eğlence ve alışveriş merkezlerinin adada yer almaması Siquijor’un en önemli turizm dezavantajlarının başında gelir. Tüm ada sınırları içinde ne bir AVM ne de büyük bir marketin faaliyet göstermemesi, alış veriş seven yabancı turistler için adeta bir hayak kırıklığı oluşturmaktadır. Bu nedenle eyaletin siyasi yöneticileri poliklinik, sinema, spor salonu veya sanat merkezi inşaatından önce bir an önce adada büyük bir süpermarketin inşaatını planlamaları gerekmektedir. Siquijor adasının ülkenin iktisadi kalbi olan Luzon adasından ve başkent Manila’dan uzak mesafede kalması, büyük turizm şirketlerinin ve büyük otel zinciri yatırımcılarının cezbedememiş olması, ayrıca küresel turizm reklamlarında ve uluslararası tur paketlerinde yeterince yer almaması Siquijor adasının diğer turizm dezavantajları oldukları söylenilebilir (Shields ve Thomas-Slayter, 1993). Diğer Filipin adalarında olduğu gibi sıklıkla yaşanan elektrik kesintileri, hızlı internet ve telefon bağlantılarının tüm yörelerde görülmemesi Siquijor adasında çözüm bekleyen diğer önemli sorunlardır. Deniz kıyılarındaki plansız yapılaşmayı ve çirkin betonlaşmayı önemek, ayrıca çok hassas yapıya sahip olan mercan resiflerini korumak adadaki yerel idarecilerinin ve turizm yetkililerinin en öncelikli görevi olmalıdır (White vd., 2010). Ülke sınırları içindeki diğer adalarıyla karşılaştırıldığında Siquijor adasının en olumlu turizm özellikleri aşağıdaki satırlarda maddeler halinde özetlenmiştir (Atasoy ve Cürebal, 2020);

- Bohol denizinde yer alan adanın Filipinlerin en ünlü turizm merkezleri olan Bohol, Negros, Panglao, Camiguin, Mindanao ve Cebu adalarına yakın mesafede bulunması ve bu komşu adalarla düzenli ve ucuz feribot ulaşım bağlantılarına sahip olması, hem ulaşım bağlantıları hem de turizm bakımından büyük bir avantaj oluşturmaktadır.
- Ada sınırları içinde çok sayıda plaj, mercan resifi, lagün, tropikal orman, mağara, koy, şelale gibi doğal turizm çekiciliklerin olması doğal turizm çeşitliliğinin fazla olmasına yol açmıştır. Ada sınırları içinde çok sayıda deniz koruma bölgesinin, mercan oluşumunun, ilginç müzenin, mangrov ormanı alanının, tabiat parkının ve dalgıçlık merkezinin yer alması Siquijor’daki coğrafi ve ekolojik zenginliğin bir yansımasıdır (Wagey ve Bucol, 2016). Ayrıca İspanyol sömürgecilik yıllarından kalma köprü, deniz feneri, kilise, han, kale ve manastır gibi tarihi yapılara sahip olması ada genelinde kültürel turizmin gelişmesine yol açmıştır. Ada sınırları içinde çok sayıda su sporları merkezi, kaplıca, agroturizm merkezi,

botanik bahçesi ve dalış eğitim merkezi faaliyet göstermektedir. Özetle Siquijor küçük bir yüzölçümüne (337 km²) sahip ve çok az nüfus barındırmasına (103 000 kişi) rağmen, adada hem turistik merkezler hem rekreasyon faaliyetleri hem de turizm tipleri büyük çeşitlilik göstermektedir.

- Ada sınırları içinde hem konaklama tesis türlerinde büyük bir çeşitlilik gözlenmektedir hem de her bütçeye uygun otel ve tatil olanakları yaygındır. Siquijor adasında 190'dan fazla hotel, pansiyon, hostel, motel, villa ve diğer türde konaklama tesisi vardır. Ancak bunlardan sadece 25-30'u konforlu ve yüksek kalitede konaklama tesisi oldukları iddia edilebilir. Bu nedenle adanın en büyük turizm sorunlarından birisi “*Radisson Hotel Group*”, “*Mövenpick*”, “*Four Seasons Hotel*”, “*Hilton Worldwide*”, “*Wyndham Hotels*”, “*Marriott Hotel*”, “*Shangri La Hotels*”, “*Intercontinental Hotels Group*” ve “*Hyatt Hotels*” gibi uluslararası hotel zincirlerinin henüz bu tropikal cenneti keşfetmemiş ve buraya henüz yatırım yapmamış olmalarıdır. Ayrıca birçok Filipin adasında olduğu gibi Siquijor adasında da “4” ve “5” yıldızlı kaliteli lüks otel sayısının çok yetersiz olması, önemli bir turistik eksiklik olarak görülebilir.
- Ada sınırları içinde yer alan çok sayıda hem karasal hem de okyanusal doğa koruma alanının (20 civarında) yer alması, ayrıca Filipinler Cumhuriyetinin hiçbir adasında görülmeyen çarpıcı doğal güzellikler ile benzersiz jeomorfolojik ve hidrografik oluşumlara sahip olması, uluslararası turizm açısından, Siquijor adasını çok özel ve ayrıcalıklı kılmaktadır (Chassels ve Bucol, 2011).
- Yabancı turistler için Siquijor kolay gezilebilen, huzurlu ve güvenli bir adadır. Ada genelinde ne terör ve çatışma olayları yaşanmaktadır ne de gasp, cinayet ve hırsızlık gibi güvenlik sorunları sıkça görülmektedir. Bugün toplumsal ve kültürel özellikleriyle, halkın misafirperverliği ve yardımseverliği ile Siquijor adası Filipinlerin en güvenli en huzurlu ve en mutlu adalarından biridir (Fillone vd., 2011). Ayrıca Siquijor adasında, büyük metropol kentlerinin, gürültülü ticaret ve ulaşım merkezlerinin, çevre sorunları yaratan büyük sanayi tesislerinin olmaması turizm faaliyetlerin gelişimi açısından büyük bir şans sayılır.
- Ada sınırları içinde haberleşme, taşımacılık, internet, elektrik, ulaşım ve alt yapı sorunları sık sık görülmemektedir. Ayrıca yüksek dağlara sahip olmayan adada engebeli arazilerinin yaygın olmaması yerleşim merkezleri arasında ulaşımın bisiklet veya motosikletle kolay yapılmasına olanak sağlamaktadır. Adanın küçük ve kompakt yapıda olması, uygun fiyata kiralık motorlu araçların her yerde kolay bulunabilmesi, trafik sıkışıklığı sorunlarının olmaması, bütün adayı çevreleyen asfaltlı bir karayolu ağının olması adayı ziyaret eden turistler için büyük kolaylıklar sağlamaktadır (Rahman, 2007).
- Siquijor adasında bir bölgesel havalimanının hizmet vermesi hava ulaşımını tercih eden turistler için büyük bir avantaj oluşturmaktadır. Eyalet başkenti olan Siquijor kasabasının hemen batısında yer alan “*Siquijor Airport*” büyük Filipinli kentler ile hava ulaşım bağlantısı olan adanın tek havalimanıdır. Ayrıca, Siquijor adası sınırları içinde sadece Siquijor ve Larena limanları deniz yolcu iskelesine sahip olup komşu adalarla deniz ulaşım bağlantısı ve yolcu gidiş-gelişleri sağlamaktadırlar. Siquijor adası ile Bohol, Cebu ve Negros adaları arasındaki feribot bağlantılarını bütün yıl kesintisiz olarak sürmektedir. Bu nedenle bu üç komşu ada ile Siquijor'un en yoğun deniz ulaşım bağlantıları olduğu iddia edilebilir.

Siquijor adasını sürdürülebilir turistik mekâna dönüştürebilmek için bölgesel siyasetçilerinin ve ada yöneticilerinin imar durumunu, doğa kaynak kullanımını, yerleşme planlamasını ve çevre koruma anlayışlarını insan merkezli değil doğa merkezli yönünde geliştirmeleri gerekmektedir (Sumaylo, 2016). Çünkü doğal kaynaklarını koruyamamış ve çevre sorunlarını önleyememiş bir Filipin adasının turizm geleceği olamaz. Bu nedenle kıyılardaki plansız yapılaşma ve kontrolsüz gecekondulaşmanın engellenmesi; akarsu ve göl havzalarının antropojen faaliyetlerden korunması; yağmur ormanlarının, mangrov sahalarının ve sulak arazilerinin korunması; akarsu, göl ve deniz havzalarının kirletilmemesi; bitki ve hayvan türlerinin korunup yaşatılması; kaçak avcılık, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerinin kontrol altına alınması sürdürülebilir turizm perspektifinden Siquijor adasında çözüm bekleyen en önemli ekolojik sorunlardır (Weeks vd., 2012).

Bu çalışmanın araştırma kapsamı, Filipinler Cumhuriyeti'nin güney kesimlerinde yer alan Siquijor adasıdır. Çalışma ile bu tropikal adanın başlıca coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli irdelenerek bu bölgeleri ziyaret edecek olan bilim uzmanlarına, öğrencilere, yatırımcılara, iş insanlarına, turistlere ve diğer sosyal gruplara detaylı bir rehber niteliğinde coğrafi ve turizm bilgileri sunmak amaçlanmıştır. Dolayısıyla aynı örneklemin ileri zamanlarda benzer şekillerde ele alınması ortaya çıkacak değişim ve dönüşümün izlenebilmesi ve farklı bakış açılarının ortaya konulması açısından yararlı olacaktır. Yine adanın farklı özellikleri üzerine de yeni çalışmalar yapılabilir. Ayrıca “Siquijor Adası” kapsamında yapılan bu çalışmanın benzer ve farklı özellikler gösteren diğer coğrafi bölgeler üzerinde de tekrarlanması akademik yazına katkı sağlayacaktır. Diğer yandan, bu coğrafi alanları ziyaret edecek sosyal gruplar için yeni ve güncel bir rehber oluşturulmuş olacaktır.

YAZAR BEYANI / AUTHORS' DECLARATION:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu makale “2219-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı” kapsamında TÜBİTAK – BİDEB tarafından 2020 yılında kabul edilen ve birinci yazar tarafından yürütülen “Siyasi, İktisadi ve Beşeri Coğrafya Perspektifinden Filipinler Cumhuriyeti ve Türkiye-Filipinler Etkileşimi” başlıklı araştırma programının bilimsel çıktılarından birisidir. Araştırmanın ortaya konulmasında ilgili kurumdan mali destek alınmıştır. Makale yazım ve intihal/benzerlik açısından kontrol edilmiştir. Makale, “en az iki dış hakem” ve “çift taraflı körleme” yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yazar(lar), dergiye imzalı “Telif Devir Formu” belgesi göndermişlerdir. Mevcut çalışma için mevzuat gereği etik izni alınmaya ihtiyaç yoktur. Bu konuda yazarlar tarafından dergiye “Etik İznine Gerek Olmadığına Dair Beyan Formu” gönderilmiştir. / This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare. This article is one of the scientific outputs of the research program titled “The Republic of the Philippines and Turkey-Philippines Interaction from the Perspective of Political, Economic and Human Geography”, which was accepted by TÜBİTAK – BİDEB in 2020 within the scope of the “2219-International Postdoctoral Research Fellowship Program” and carried out by the first author. Financial support was received from the relevant institution for the conduct of the research. The article has been checked for spelling and plagiarism/similarity. The article was evaluated by “at least two external referees” and “double blinding” method. For the scale used in the article, it is declared by the authors that permission was obtained from the original owner of the scale. The author(s) sent a signed “Copyright Transfer Form” to the journal. There is no need to obtain ethical permission for the current study as per the legislation. The “Declaration Form Regarding No Ethics Permission Required” was sent to the journal by the authors on this subject.

YAZAR KATKILARI / AUTHORS' CONTRIBUTIONS:

Kavramsallaştırma, orijinal taslak yazma, düzenleme – Y1, Y2 ve Y3, veri toplama, metodoloji, resmi analiz – Y1, Y2 ve Y3, Nihai Onay ve Sorumluluk – Y1, Y2 ve Y3. / Conceptualization, writing-original draft, editing – Y1, Y2 and Y3, data collection, methodology, formal analysis – Y1, Y2 and Y3, Final Approval and Accountability – Y1, Y2 and Y3.

KAYNAKLAR

- ATASOY, Emin ve CÜREBAL, İsa (2020), “Rising Tourism Star of Philippines: Siquijor Island”, **International Scientific Conference: Global Challenges – Scientific Solutions** (Ed. Vilian Krastev), 12 May 2020 – Varna (Bulgaria), GCSS Press, Varna, ss.24-31.
- BLIJLEVEN, Erika ve VAN NAERSSSEN, Ton (2001), “European Tourists and Tourism Development in the Central Visayas”, **Philippine Quarterly of Culture and Society**, S.29(3/4), ss.267-283.
- BULLOCH, Hannah (2014), “Contending Developments: Local Notions of Development on Siquijor Island, Philippines”, **Journal of International Development**, S.26(2), ss.177-186.
- CALIBO, Dawn Iris, CABALLERO, Jonathan M. ve VIRATA, Alvin Jason A. (2019), “M-Commerce Model: An Applied Business Transformation Framework for Tourism Industry”, **IEEE 4th International Conference on Computer and Communication Systems (ICCCS)**, 23-25 Şubat 2019 – Singapore, IEEE Publisher, New York (US), ss.761-765).
- CHASSELS, Marla R. (2007), “Participatory Conservation in the Philippines: A Case Study in Siquijor”, **Doctoral Dissertation**, Washington State University, Washington (US).
- CHASSELS, Marla R. ve BUCOL, Abner A. (2011), “Participatory Conservation in the Philippines: The Case of Luyang Mangrove Reserve in Siquijor, Central Philippines”, **Silliman Journal**, S.52(1), ss.143-154.
- CHAVEZ, Edgar M. (2021), “Assessment of Public Open Space Management: Case Study of Siquijor Island, Philippines”, **IOP Conference Series: Earth and Environmental Science**, IOP Publishing, Bristol (UK), V.771(1), ss.(012013).

- FILLONE, Alexis M., ROXAS, Nicanor R. ve GOCE-DAKILA, Cristela (2011), “*The Geographic Profiling of Poverty and Accessibility: The Case of Two Provinces in the Philippines*”, **DLSU Business & Economics Review**, S.20(2), ss.45-65.
- MAXINO, Mikhail Lee L. ve ARBON, Atty Manuel (1999), “*A Case Study of Enrique Villanueva, Siquijor, Philippines*”, **Phuket Marine Biological Center Special Publication**, S.20, ss.61-68.
- RAHMAN, M. Shafiq-Ur (2007), “*Determining Appropriate Public Transport System Given the Level of Development/Urbanization: The Case of Siquijor Province, The Philippines*”, **11th World Conference on Transport Research World Conference on Transport Research Society**, 24-28 Haziran 2007 – Berkeley, TRB Publications, Berkeley – California (US), ss.(33).
- SHIELDS, M. Dale ve THOMAS-SLAYTER, Barbara P. (1993), “*Gender, Class, Ecological Decline, and Livelihood Strategies: A Case Study of Siquijor Island, The Philippines*”, **ECOGEN Research Project, International Development Program**, Clark University Publications, Massachusetts (US), ss.1-52.
- SUMAYLO, Steven J. (2016), “*Green Practices of Accommodation and Lodging Establishments in Siquijor Province, Philippines*”, **Journal of Educational and Human Resource Development (JEHRD)**, S.4, ss.14-25.
- WAGEY, Billy T. ve BUCOL, Abner A. (2016), “*Indigenous Ecological Knowledge (IEK) on the Utilization and Conservation of Coastal Resources in Siquijor Island, Central Philippines*”, **Ecology, Environment and Conservation**, S.22(3), ss.111-118.
- WEEKS, Rebecca J., BAIRD, Michelle, AMOLO, Rizaller C., CATITIG, Reann, EISMA-OSORIO, Rose-Liza, PRESSEY, Bob ve ALICEA, Eileen (2012), “*Developing a Provincial Marine Protected Area Network Management for Siquijor, Philippines*”, **Final Report**, United States, National Oceanic and Atmospheric Administration Publisher, Washington (US).
- WHITE, Alan T., DIAZ, Roxie, TESCH, Sheryll C., MARTINEZ, Rafael ve WHITE, Evangeline (2010), “*Summary Field Report*”, **Coral Reef Monitoring Expedition to Siquijor Province, Philippines**, 21-29 Mart 2009 – Cebu City, CCEF Publisher, Cebu City, ss.1-75.

<http://psa.gov.ph/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<http://www.nscb.gov.ph> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://guidetothephilippines.ph/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://jonnymelon.com/siquijor-itinerary/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://siquijorprovince.com/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://tckctck.org/philippines/siquijor> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://tipstrips.ru/siquijor/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.bemytravelmuse.com/siquijor-island-tourist-spots/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.life-in-travels.ru/siquijor/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.lonelyplanet.com/philippines/the-visayas/siquijor> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.philatlant.com/luzon/mimaropa/marinduque.html> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.philippinebeaches.org/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.philippinetrails.com/> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.philstar.com/business/agriculture/2005/03/06/269177/magical-trip-through-siquijor146s-bandila-nature-park> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).

<https://www.sabaiaasia.ru/Philippines/siquijor.htm> (Erişim Tarihi: 03.04.2024).